

GAZİANTEP

Kültür

Fikir ve San'at Dergisi

SAYI : 12

10 EKİM 1958

100 KURUŞ

Şakir Sabri Yener
Cemil Cahit Güzelbey
Adil Dâi
Abdullah Edip Çitçi
Cemil Güçyetmez
Baki Solak
H. Uğuroğlu Barlas
Mehmet Solmaz
Yalçın Dâi
İrfan Zülfekâr
Ali Horozoğlu
Ahmet İhsan Genç
M. Güner Semli
Ahmet Nazif Karşıoğlu
Ertuğrul Karakoç
Yıldırım Kavraal
Alâeddin Aytemiz
Hasan Öztaş
Selâhattin Çolakoğlu
Hadi Özdemir
M. Doğan Semiz
Necati Dağaşan
Hulûsi Yetkin

Sonbaharda Gaziantep Kalesi

DERNEK HABERLERİ:

1. Kültür Derneğinin yeni merkezi:

Nizip Caddesinde Devrim Kitabevinin yeri, derneğimiz tarafından 18.Eylül.1958 tarihinde kiralanmıştır. Bu yer devamlı açık bulundurulmak suretile dernek üyelerinin toplantı yeri ve dernek yayınlarının satış merkezi haline getirilecektir.

2. Yardım ve Takip Şubesi faaliyete geçti:

Merkez Yönetim Kurulu tarafından derneğe borçlu üyeleri takip etmek maksadıyla hukukçulardan müteşekkil bir Yardım ve Takip şubesi kurulmuştur.

Bu şube borçlarını ödemesi lâzım gelenlere birer ihtar mektubu göndermektedir. İhtara rağmen borçlarını ödemiyenleri ise mahkemeye vermektedir.

3. Kültür Derneği mürettiphanesi kuruluyor

Derneğe devamlı bir gelir kaynağı sağlamak ve dernek yayınlarını ucuza mal etmek gayesi ile bir matbaa kurulmasına karar verilmiştir. Birinci safhada bir mürettiphane kurulması için derhal teşebbüse geçilmiştir. Kurulan mürettiphane, istenilen sonuçları derneğe sağladığı takdirde, ikinci safha olarak matbaa kurulacaktır.

4. H. Uğuroğlu Barlas'ın bağıışı:

H. Uğuroğlu Barlas yazdığı (Su) isimli manzum piyesi bastırması ve derneğe hediye etmiştir. Kültür Derneğine 500 lira değerinde gelir sağlayan H. Uğuroğlu Barlas'a bir teşekkür mektubu gönderilmiştir.

5. Gaziantep Kitabeleri basılıyor:

Şakir Sabri Yener'in hazırladığı, Gaziantep'teki cami, mescit, sebil ve tarihi binalardaki kazılı yazıların Türkçeleri ile izahlarını ihtiva eden eser Ekim 1958 ayı sonunda satışa çıkarılacaktır.

6. Gaziantep dolaylarında Türkmenler ve Baraklar Kitabı:

Ömer Özbaş'ın hazırladığı bu hacimli kitabın baskı işi hayli ilerlemiştir. Kasım 1958 de satışa çıkarılacaktır.

7. (Gaziantep Halkı) isimli kitabın bastırılmasına karar verildi:

Yarbay Enver Tuncalp, Gaziantep bölgesi ile ilgili şiirlerini bir araya toplamıştır. Merkez Yönetim Kurulu bu şiirlerin (Gaziantep Halkı) ismi altında bir buroşör haline neşrine karar vermiştir.

8. Gaziantepli Şairler Antolojisi hazırlanıyor:

Gaziantepli şairlerin en güzel şiirleri ile fotoğraf ve kısa hal tercümesini içine alacak eseri hazırlamak için bir komisyon kurulmuştur. Komisyona Şakir Sabri Yener, Cemil Güçyetmez ve A. Edip Çitçi seçilmiştir. Komisyon şairlerin müracaatlarını kabule başlamıştır.

9. Bir edebiyat matinası yapılacak:

Orta dereceli okullar arasında bir şiir gecesi ve edebiyat matinası yapılması için teşebbüse geçilmiştir.

10. İstanbul şubesi kuruluyor:

İstanbulda Gaziantepli gençlerin katılacağı Kültür Derneği İstanbul Şubesi müteşebbis heyeti kurulmak üzeredir.

11. Yardım isteyen öğrencilerin sayısı 200 ü geçti:

Kültür Derneğine müracaatla yardım isteyen öğrencilerin sayısı iki yüzü geçmiştir. Yardım isteyen öğrencilerin dilekçeleri Yardım Yönetmeliği esaslarına göre tasnif edilmektedir. Kasım ayında tahkikata girişilecektir.

**Fazilet ihtimal
ruh terbiyesinden
ibarettir.**

Dernek Adına Sahibi:

AVUKAT
HULÛSİ YETKİN

Mesul Müdürü:

SAİT SÖYLEMEZ

Dizildiği ve Basıldığı yer
Gaziyurt Matbaası
GAZİANTEP

GAZİANTEP

Kültür

AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

CİLT : 1 10 . EKİM . 1958 SAYI : 12

İdare Merkezi :

Park Sokak No. 33

Telefon : 2998

GAZİANTEP

Satış Merkezi :

Güneydoğu Yayım ve
Kitabevi

GAZİANTEP

GAZİANTEP YÜKSEK TAHSİL OKUTMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ ORGANIDIR

Bir Yaşını Doldururken

Elinizde bulunun 12 nci sayı ile Gaziantep Kültür Dergisi bir yaşını doldurmuş bulunuyor. Şimdiye kadar Gaziantep'te yayınlanmış dergilerin hiçbiri muntazaman neşredilememisti. Muntazam aralıklarla devamlı yayınlanmak yalnız Gaziantep Kültür Dergisine nasip olmuştur. Aynı zamanda Gaziantep Kültür Dergisi, Gaziantep'te en çok satılan dergi vasfını taşımaktadır.

Derginin 1 nci sayısında açıklanan amacını gerçekleştirmek için mümkün olan yapılmıştır.

Gaziantep Kültür Dergisi birinci cilti ile, Gaziantepi tanımak isteyenler için bir müracaat eseri haline gelmiş bulunuyor. Bu birinci ciltte, 2 nci ve diğer ciltleri ekledikçe daha olgun bir eserle karşılaşmış olacağız.

Abone olmak suretiyle dergimizin bu vasıfları kazanmasını sağlayan yüzlerce hemşerimize ve maddi yardımlarda bulunan Gaziantep Belediyesine teşekkür ederiz.

Derginin muntazam Yayınlanmasında büyük hissesi bulunan Gaziyurt Matbaası mensuplarına ve bu eseri meydana getiren yüzden fazla Gaziantep'li yazara ; dergi-

nin tevzi işlerini yürüten Güneydoğu Yayım ve Kitapevine de sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Dergimizin ikinci ciltine başlarken geleceğe daha büyük ümitlerle bakıyoruz. Kültür Derneğinin her gün artan imkânlarından faydalanarak dergimizi bütün Gaziantep'i sevenlerini şbirligi ile kısa zamanda geliştireceğimize inanıyoruz.

Kültür Derneği başkanı
Hulûsi Yetkin

Birinci cilt, nefis bir kapak içinde Ekim. 1958 ayı sonunda 15 lira fiyatla satışa çıkarılacaktır.

Dergimizin koleksiyonunu yapmayan okuyuculardan, bedeli mukabilinde 3, 4 ve 5 nci sayıları satın alıyoruz.

Birinci ciltte abonele-ri biten okuyucularımızın abone bedelini göndermeyi ihmal etmemelerini dileriz.

Üzüm Hakkında Bir Destan

Cemil Cahit GÜZELBEY

Savaş meydanlarının meçhul kahramanları gibi şiir ve edebiyat aleminde köşede kalmış simaları vardır. Bu unutulmuş değerleri ancak milliyet bayrağının altında şuurlu bir varlık halinde toplandıktan sonra aramağa ve onlara layık oldukları mevkii vermeğe başladık. İkinci ve üçüncü derecedekiler değilde Yunus Emre ve Karacaoğlan gibi öztürkçenin ve halk edebiyatının en iyi eserlerini verenler bile asırlarca edebiyat muhitinde silik bir ad halinde yaşadılar.

Bilhassa folklor araştırma ve derlemeleri edebiyat dünyamızın meçhul kahramanlarının üzerindeki nisyan örtülerini teker teker kaldırdı. Onları milli ve mahalli edebiyat tarihlerindeki yerini verdi.

Gaziantep'te bu hususta en büyük hizmeti hocam Şakir Sabri Yener yapmıştır. Yayınlandığı zaman bir çoğu yersiz olmak üzere hayli tenkide uğrayan Gaziantep büyükleri bugün halâ benzerini çıkaramadığımız çok kıymetli bir eserdir.

Gaziantep büyüklerinden sonra Başpınar mecmuası da meçhul değerleri meydana çıkarmak yolunda hayli işler başarmıştır. Bunlardan birisi (Efgani Didari) mahlası ile şiirler yazan (Ökkâş Adil Toprak) ın keşfidir.

Gazneli Mahmudun vezirlerinden (Ayaz Bey) in ahfadından olduğunu söyleyen Didari 944 yılında 77 yaşında öldüğü vakit 3 ciltlik seyahatnamesinden başka sekiz eseri vardı.

Seyahatnamesi Şakir Sabri Yener tarafından Başpınarda hülâsa edilmiş ve seçme şiirleri yayınlanmıştı.

Ökkâş Adil'in 320 yılında bekçi iken yazdığı üzüm destanını folklor bakımından önemli bulduğumdan aynen alıyorum: (Tilküzümü) tezce gelir ulaşır, (1) Boşboğazlar sağın solun dolaşır,

Bekçi gelir ipsizlere bulaşır,
Elinde değnek var daşı bulunmaz.

(Karalık) lar kömür gibi karadır (2)
Kadir mevlam ne nimetler yaradır,
Sergiden kalkınca peşin paradır,
Kurusu çok yaşı bulunmaz.

(Dökülgen) ler elin degse dökülür,
Ekin gibi yer yüzüne ekilir
Mahralarla masereye çekilir,
Gayet çoktur ucu başı bulunmaz.

(Hönüsüler) pek verilir damana (3)
Erken yirsen kuvvet verir imana, (4)
Hevenk asıp uğratmazsan dumana,
Onun gibi eyi gişi bulunmaz.

Üzümlerde meşhur olur (azezi)
Şirinlikte cümlelerin serfirazı
Hepisinden eyi olur pekmezi,
Kilosu altıya beşe bulunmaz.

(Horuz yüreği) ni pek de buyurma,
(Köfü kara) nın kökünü sök kayırma,
(Ekşi kara) dan karnını doyurma
(Yörük kara), Şehbaz peşi bulunmaz.

(Kabarcık) lar elmas gibi parlar
Harç evine atsan şerbet şarılar (5)
Bunu pekçe sever koca karılar,
Bastığa sucuğa eşi bulunmaz.

(Nebidede) pekçe düzer arayı,
Satıp satıp yığa idim parayı,
Onu satan çok kazanır parayı,
Keseleri dolu boşu bulunmaz.

(Sarı Besni) altun gibi sararır,
Anı yiyenlerin bezi morarır,
Nere varsa her mecliste ver alır,
Emsal akran hem yoldaşı bulunmaz.

(Tusbaakarası) nı dikin tahıma,
Gelen geçen koparırsa bokuma,
(Övezi) ler çıkışıklı hakıma,

(Devamı Sayfa 30 da)

Bikûş - Pesend

Eski okullarda (yazı) dersinin adı (Hüsn-ü Hat) idi. Hüsnü Hat: yazı güzelliği, demektir ve bu derse asıl yakışan adı da: (yazı güzelliği) dir.

İlk yazı dersinde Hüsn-ü Hat muallimi, çocuklara, birer satır yazı yazar verirdi. Bu örnek satırın adına: (meşk) denirdi.

Talebe bu satıra baka baka sayfayı yazar doldururdu. Bunun adına da: (karalama) denirdi.

Öğrenciler, sonra bu meşkten birer satır yazıp, gelecek yazı dersinde hocanın tasvibine arzederlerdi.

Hoca, evvela çocukların karalamalarını kontrol eder, yazıya çalışıp çalışmayanları anlardı. yazanların karalaması üstüne sayfa boyunca bir çizgi çizer, iptal ederdi. Ta ki gelecek derste aynı karalamayı tekrar göstermesinler diye. Karalama yazmayanlara ceza verirdi.

Hoca, kendine gösterilen bu satırlardan, beğendiklerinin üst kısmına bir (pesend) kelimesi yazar ve onun meşkini değiştirir başka bir meşk verirdi.

(Pesend) Farsçadır. Çok beğenilen bir şey için (pesend edildi) denir.

Hoca, bu satırdan bazı kelimeleri beğenmemişse onları satırın altına yeniden yazar, sahibine iade ederdi. Bu yazı, yazı beğenilmiş demektir ve çocuk ondan bir kaç karalama daha yazar, beğendirinceye kadar kadar çalışırdı.

Öğretmen, eğer yazıyı hiç beğenmezse satırın üst kısmına kalın bir yazı ile (Bikûş) sözcüğünü kondururdu. Çocuklar bu kelimeyi (Bügüş) diye telâffuz ederler ve bu çocuğa "yazısı bügüş oldu!," diye gülerlerdi. O da buna çok üzülürdü.

(Bikûş) yine Farsçadır. Asıl kelime (Kûşiden) mastarından gelen (Kûş) dur, emri hâzırdı. (Çalış!) demektir. Baştaki (bi), eski harfte esire harekeli (B) harfidir

ve Fars dili kuralında bunun adına (Bâ-i zaide) derler. Yani başına geçtiği fiillerin anlamında değişik bir rol oynayamaz. Yalnız eski tabir ile (tahsin-i kelam için), yani sözü güzelleştirmek için getirilir.

Şimdi düşünelim: 7-12 yaşındaki yavru lar Acemce bu sözlerden ne anlarlar?!

Ben bir o devri, bir de bu günümüzü düşündükçe, dilimizin öztürkçeye doğru akıp gitmesinden duyduğum sevinci anlatmaktan âcizim.

Ş. Sabri Yener

NOT: Eski Hüsn-ü Hat dersinde takip edilen bu, her talebe ile teker teker meşgul olma işi tedrisatta ne kadar makbul bir sistem olduğuna da işaret etmeden geçemeyeceğim. Acaba şimdiki sınıf kalabalığı karşısında da buna imkân var mı; bilmem?!

TATLI SICAK

Bu çok yeşilde

Bu tatlı sıcak

Afrika ormanlarında değiliz

Ama rübgâr güneşten bu yana esiyor

Bu çok sıcakta bu çok sevgi

Ölüyoruz.

Pencereler bu çok sığağa açık

Bir soğuk esinti beklenen

Kutuplardan bu yana

Yanıyoruz bu çok sıcakta

Seviyoruz ölesiye çok evreni

Daha bir olgunlaşıyor sevgimiz

Daha bir yaşama gücü buluyoruz

Bu çok sıcakta bu çok sevgi

Ölüyoruz.

Abdullah Edip Çitçi
(Dost'tan)

Gaziantep'de Adam öldürme Cürümleri

Avukat Hulûsi YETKİN

Adalet Bakanlığının yayınladığı istatistiklere göre bir çok vilâyetlerimize nazaran Gaziantep ilinde adam öldürme cürümleri azdır. Son yıllarda vilâyetimizde trafik kazalarında daha çok vatandaşımız ölmekte veya ağır yaralanmaktadır... 1956 yılının son üç ayı ile 1957 yılının ilk üç ayı zarfında yani 6 ay içinde Gaziantep Savcılığı tarafında 14 dava açılmış ve 41 sanık adam öldürmek, öldürmeye teşvik ve yardım etmek veya öldürmeye teşebbüs suçlarından mahkemeye verilmişlerdir. Bu suçların hemen hepsinde gerek maktul veya mağdurlar ve gerekse sanıklar köylü vatandaşlarımızdır. Şehrimizin içinde adam öldürme suçları pek nadir işlenmektedir.

Adam öldürme fiillerini işlemeğe sevkeden sebep ve amillerin başında, akrabadan birinin dövülmesi veya öldürülmesi, namusu koruma endişesi, kavgada ânî tehevür, dövülmek, küfür edilmek, kabada-yılık gelmektedir. Adam öldürme fiillerinin çokça işlendiği köylerimizde umumiyetle köy halkı iki taraftır. Bu gibi köylerimizde asırlardan beri aile intikamı demek olan kan gütme davaları, bu işe particiliği de âlet ederek, devam etmektedir. Köylü halkımıza çocukluğundan beri kan gütmenin kutsiliği o kadar derin bir şekilde telkin edilmiştir ki; bu kimselere adam öldürmenin ne şekilde olursa olsun nefret uyandıran bir hareket olduğunu anlatmak pek güçtür. Çok defa, adam öldürme fiilini işliyen köy delikanlı ve çocuklarını, bizzat anası, babası veya ailesi efradı ikâz ve birçok ahvalde teşvik etmektedirler. Gerçekten ailesi efradından birisi öldürülen erkek çocuk, çok küçük yaşdan başlayarak ailesinin daimî telkinine maruz bu-

lundurulmaktadır. Bu telkinler sebebiyle adam öldürmenin nefret uyandıran ve çok fena bir fiil olduğunu anlamıyan köy delikanlıları, adam öldürme fiilini işledikten sonra hiç bir vicdan azabı çekmemekte, adam öldürmekle bir aile vazifesini yerine getirdiklerine inanmaktadır. Bu gibi kâtilleri, muhiti de aile vazifesini yerine getirdi diye takdir etmektedirler. Şehirli halkın nefret dolu bakışları karşısında, adam öldürme fiilini işleyen failerin çoğunun, duruşmaları gururda takip ettiklerini görmekteyiz.

Köylerimizde yerleşmiş bu çok kötü örf ve âdet sebeble, her yıl bir çok suçsuz delikanlı ve çocuklarımız öldürülmekte veya ölmekte bir ve senelerce sürececek olan zindanlara atılmakta, bir çok aileler yıkılmakta, çocukları öksüz kalmaktadır. Bu çok kötü örf ve âdet, köylü halkımızın daha iyi yaşamak için hayat mücadelesi yapmalarına engel olmakta, köyde iki taraf olup birbirleriyle savaşa gelmeyen mücadeleler yapmağa mecbur bırakmaktadır.

Kan davasının yaygın bulunduğu köylerimizde, bu çok kötü zihniyeti söküp atmak için mümkün olanı yapmalıyız. Bir şey yapmasak bile, hiç olmazsa köy çocuklarını bu kötü örf ve âdetin tesirinden korumaya çalışmamız mümkündür. Meselâ bu gibi köylerimizde okulu olmayanlarında okul açabiliriz. Okulu olanları sıkı kontrolle tâbi tutup, Beylerbeyi İspatırın köylerinde yapıldığı gibi, çocuğunu okula göndermeyen ebeveynleri mahkemeye verebiliriz. Okullarda kan gütme davalarının aleyhinde bulunarak telkinlerde bulunabiliriz. Bu hususta din adamlarımızda da faydalanarak, köylü halkla hasbîhaller tertip edilebilir...

TARİHÎ BELKİS HARABELERİNDE ÜÇ GÜN VE DIŞARIYA KAÇIRILAN HAZİNELER

Mehmet SOLMAZ

(Sayı 11 den Devam)

Tarihî Belkis Köprüsü :

Belkis şehriyle Urfa topraklarını birbirlerinden ayıran Fırat suyunu geçmek meselesi bu havalide geçmişte yaşayan birçok millet ve devletleri meşgul etmişti. Mezkûr devletler ve milletler içerisinde köprü yapmak işi bundan yüzlerce yıl önce Belkis şehrinde yaşayan insanlara kısmet olmuştu. Belkisliler şimdiki Belkis köyü ile köyün batı kısmında olan Hakim deresi arasında kalan Fırat suyu üzerine çok muazzam bir köprü kurmuşlar. Kurdukları köprü'nün üzerinden bir çok devletlerin askerleri seferlere gidip gelmişlerdir. Meşhur köprü'nün yıkıntı ve kalıntıları Belkis şehrinin naçiz bir hediyesi olarak hâlâ yaşamaktadır. Fırat suyu üzerine muazzam köprü yapmak yalnız Belkislilere nasip olmuştur. Şimdiki Birecik köprüsü ise Türkiyenin en büyük ve sağlam beton köprüsüdür. 716 metre uzunluğundadır. Bu iki köprüden önce Fırat suyundan geçmek sal ve kayıklarla yapılırdı.

Belkis köylülerinin Belkis harabelerinden istifadesi :

Belkis köyünde yüze yakın ihtiyar ve gençle konuştum. Bunların hemen hemen hepsi Tarihî Belkis harabeleri hakkında sıhhatli malûmat ve rivayetleri yoktur. Muhtelif vesilelerle buldukları asarı atika sayılan tarihî eşyaları incelemek ve fikir yormak külfet ve zahmetine katlanmamışlardır. Sadece topraktan çıkan antikaları bir kaç kuruş mukabilinde satmak ve her ne sebep ve saikle olursa olsun temin edilen eşyaları çarçabuk paraya tahvil ettirmek zihniyeti hâkim olmuştur. Yüzlerce yıldanberi kurulan Belkis köyünden bir

tek tarih sever çıkipta topraktan çıkarılan eşyaları bir oda temin edipte müze kabilinden muhafaza etmek hiç bir kişinin hatırına gelmemiştir. Satabildikleri yükte hafif pahada ağır kabilinden antikaları hemen satmışlardır. Yükte ağır pahada hafifleri ise evlerinin temellerine taş kabilinden koymuşlardır. Hele bir kaç evde gördüğüm durum ise benim tuhafıma gitti. Resimlerle süslü tarihî taşları avlularının ortasına koyarak yaz günleri sandalye, kış günleri ise kova ve küleklerini üstlerine oturtarak yağmur suyundan istifade aracı olarak kullanıyorlardı. Bir kısım insanlar ise tarlasını sürerken kaldırıp eve getiremediği antika taşları ya kullanılmaz yada tanınmaz bir hale getirmek için bir kaç balyoza kurban etmiştir.

(Devam edecek)

Günaydın

A. Edip Çitçi'ye

*Bulutların şenliğinde
Gün ışığını kucaklamak
Tutup sarı saçlarından
Öpmek istiyorum.*

*Yaşamak istiyorum aydınlığında
Kimsesiz kuşlarla beraber
Bulutlara bakıyorum
Öylesine ak-tertemiz
Tutup bulutları öpüyorum
Kimsesiz kuşlarla beraber.*

Alâeddin AYTEMİZ

— O K U —

“OKU,, Bu kelime islâmiyette ilk emirdir.

Altıncı miadî asrında insanlık, cehalet tuğyanında., Fuhuş, cinayet, içki, kumar ve türlü ahlâksızlıklar girdaplarında boğulurken, “Hira dağı,, ndaki mağarada ALLAH'ı ile başbaşa bulunan Hazreti Muhammed (S. A.) e ilahi emir tebliğ edildi. OKU, tekrar edildi OKU,.. İlk emri tebliğ eden H. Muhammed (S.A.) okudu, okuttu, öğrendi öğretti, yüceldi yüceltti ve durmadan “ileri,, emrini tekrar etti. “İKİ GÜNÜ BİRBİRİNE MÜSAVİ OLAN ALDANMIŞTIR,, diyerek hemen önümüze değil daima ileri bakmamızı ihtar ediyordu. Bu düsturun mütemmimi olarak “İlim Çin'de isede arayıp bulunuz,, emri varid olmakla ilme verilen ehemmiyet ifade edilerek “Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz,, emri ilede ilme irfana verilecek kıymet tekid ediliyordu.

Bugün bazı çevrelerce irtica sayılan İslam dininde herşeyden evvel -ilim- farz olunmuştur. Hemde erkek kadın tefriki yoktur. Bu hassasiyeti hiç bir dinde gör-

meğe imkân yoktur. Avrupalı, burnunu koluna silerken biz gökyüzünü halletmeğe çalışıyorduk. Bugün ilim tahsil etmeyişimizin neticesi olarak geri kalmış isek kabahat herhalde İslâmiyette değildir. Pakistan uyarıcısı Mevlana Muhammed İkbâl, İslâmiyette hiç bir ayıp yoktur, bütün ayıp bizdedir, demiştir.

Şimdi bize düşen vazife, hayı huyu bırakıp yüceler yücesi peygamberimizin emirlerine ittiba ederek kusurlarımızı tadad etmek ve izalesine çalışmaktır. Bunun için de çok acele etmemiz lâzımdır. Zira zaman çok dardır. Yakamıza yapışmış olan bu cehalet belasını artık silkip atmamızdır. Çünkü, Cenab'ı-Allah (C.C.) Kur'anı-Kerim'de müteaddit ayetlerle -sakin cahillerden olmayasınız- diye buyuruyor. Yine “bilenlerle bilmeyenler bir olurmu hiç?,, Ayeti kerimesi mucibince amel ederek milletce bilgili olmağa arzetmeliyiz. Bilginin yığıttığı millet yoktur. Fakat, cehaletin yığıttığı millet sayılamıyacak kadar çoktur.

Ali HOROZOĞLU

Ey Nefsim

Ey, heveslerinin oyuncuğu olmuş nefsim, sana birşeyler desem kulağımı açar sözlerimi duyarmısın?..

Güzel bir yol vardır, hiç bir yola benzemez, yolcusunu sefahatla eğlemez, gafletten ayarmısın bu yola uyarmısın?.. Yoksa ters adımlarla gider fenalığa kayarmısın?..

Geceleri “Nefs Muhasebesi,, yaparak cürüm ve cezalarını sayarmısın?

Eğer bir kimseye söz verirsen, yüzün

kızarmadan yerine getirmeyip cayarmısın?

Ve nihayet bütün bu hallerinle kendine ağyarmısın? Yarmısın?.. Sen de benim gibi bu tarz hareketlerinden bizarmısın?..

Bu şaşkın yaşayışa bir gün doyarmısın?..

Son bir pişmanlıkla yüzünü iyi bir renge boyarmısın?.. Ve ALLAH (c. c.) için Hak yola baş koyarmısın?..

Alimet İhsan GENÇ

ŞEHİR TİYATROSU

Yazan : *Taki Solak*

Cemiyetlerin inkişafında tiyatronun rolü mühimdir.

Tiyatro : Geçmiş teferrüatiyle ve zamanın kültür, ahlâk, yaşayış tarzlarını noksanlıklarıyla gösteren; bunların doğru taraflarını aydınlatan ve bir memleketin medenî sahada ilerlemesini sağlayan istifadeli bir okuldur. Bu değer anlaşılmasıyla tiyatroya verilen halihazır önem azdır bile. Anayurdumuzda İstanbul ve İzmir'de olmak üzere iki "Şehir Tiyatrosu," vardır. İstanbul Şehir Tiyatrosunun (eski adıyla DARÜLBEDAL) nin muazzam bir mazisi mevcuttur ki; halen de gündün güne tekâmül etmektedir. Şurası da muhakkak ki, İstanbul'un kalkınmasında büyük bir yardım hissesi olduğu inkâr edilmez.

Kuruluşu yeni olan "İzmir Şehir Tiyatrosu," da başarılı hamleleriyle, yurdumuzun diğer büyük şehirlerinde de tiyatro tesisini arzu edenlere ümit vermiştir.

Şehir tiyatrosunun büyük bir şehir için faydaları anlatılmıyacak kadar çoktur. Bunların içinde iki mühim tarafı herkesi tatmin etmeğe kâfidir. Birincisi, yukarıda tebarüz ettirdiğim gibi cemiyetin inkişafında oynadığı roldür. İkincisi ise; belediye idaresinde bulunması veçhile şehri temizliğe ve iyiliğe doğru götürüp, belediye idaresini eksilmiyen tenkidlerden kurtarmasıdır..

Bu konuyu şehrimiz Gaziantep için düşünüp, inceliyelim :

Halkımız, bilindiği gibi san'at severdir. Bunun isbatını da Gaziantep'i daha kalabalık olan birçok şehirlerle sinema, saz ve eğlence yerleri bakımından nisbetlemekle yapmış oluruz.. Hattâ şehrimiz önde bile gelir.. Belediyemizin gayretiyle şehir tiyatrosunun Gaziantep'te faaliyete geçmesiyle :

1- Miskinlik getiren kahve köşeleri,

bilhassa önem verdiğimiz gençliğe tembelle hane olmaktan uzak kalacak...

2- Boş vakitlerini dolduramayıp, düşünceyle vakit geçiren birçok şikâyetçiler istifadeli bir gece okuluna kavuşmuş olacak...

3- Eğlenmek için mecburen saz ve içkili yerlere giderek, birçok münasebetsiz hareketleri istemiyerek itiyad edinenler tiyatrodan alacakları derslerle bu mülevves huyları terke edecekler..

4- Şehrimiz yeniliğe, faydalı fikirlere hakikî yaşayış tarzlarına kavuşacak...

5- Son olarak; "Şehir Tiyatromuz," var diye öğünecek ve bu ihtiyacı temin eden belediye idaremize daha sıkı bir bağla bağlanacağız.

İftihar ve istifade ile dolu bu yeniliğin şehrimize girmesi temennisiyle sayın Belediyemizin dikkat nazarını çekmeği, şehrin namına kendime bir vazife bilirim.

MUTLULUK

Ne çıkar geçmesede elime
Bir lokma ekmek
Sıkışık bir tavan arası
Bunlar set çekemez emelime
Bunca mutluluğumla
El savaşı ben yaralanırım
El yaralanır ben yenilirim
Sokakta ki kadının gülüşüne
El vurulur ben yerinirim
Ne çıkar geçmesede elime
Bir lokma ekmek
Bir tavan arası
Bunca yeşil istek
Külüne üfrülecek
Bir sigara parası.

Yıldırım KAVRAAL

VAZİFE BAŞINA

Hasan ÖZTAŞ

Eskiden dilencilerle mücadele eden bir zabıtamız vardı. Koca yüzbinlik şehir temizlenmişti bu afetten...

Sonradan bütün mücadelelerimiz gibi o da gevşedi! Bütün bu alâkasızlıktan cesaret alan dilenciler, gittikçe arttı. Başka şehirlerdeki arkadaşlarına, yerli dilenciler birer telgraf çektiler adeta.

**BURADA ZABITA UYUYOR!
KAZANÇ BOL. ACELE GEL.**

Sonra bir dilenci akınıdır başladı. Şimdi caddede diğer insanlardan çok dilenci var dense yeridir.

Saat geçmez ki dükkânlara bir dilenci gelmesin. Dakika geçmez ki yolda bu sırnaşık insanlar yolunuzu kesmesin. Her köşe başı dilenci yuvası. Evlerin kapısını aşındıranlar da caba...

Ne oluyoruz. Yoksa dilencileri himaye eden bir kanun çıktı da haberimiz mi yok!?..

Dilenci davası herşeyden evvel sosyal bir davadır. Ve bu davada mateessüf şehir zabıtası üzerine düşen vazifeyi yapmamaktadır.

Dilenciler zabıta memurlarının önünde -Tabir caizse- cirit atıyorlar. Meydanı boş bulan bu gürhün sayısı gün geçtikçe artıyor.

Şehrimizi bir taraftan dilenciler istilâ ederken, diğer taraftan kumarbazlar da boş durmadılar. Fırsat bu fırsat diye kumar aletini kapan koştı geldi. Köşebaşlarını kendilere mesken ediniverdiler.

Her semtte birkaç tanesi. Yanlarında aletleri olduğu halde başlarına toplarlar zavallı insanları!. Kumarbazların etrafını alan bu zavallıların çoğu gençtir. Onların tatlı sözlerine kanıp başlarlar oynamağa. Beş, on, yirmi derken ya bütün paralarını kaybeder yahut kazanırlar. Ama neticeten ikisi de aynı kapıya çıkar. Kaybeden, kay-

betmenin verdiği acıyla bulduğu ilk fırsatta oynayacaktır. Kazanan da; kazanmanın verdiği sevinç içinde.. Böylece gençler otomatikman kumara alışmış -veya alıştırılmış olacaktır.

Fırsat düşkününü bu gibi insanlarla mücadele etmek şüphesizdir ki hepimizin vazifesidir. Fakat, ilk hareketi de, bu işin mes'uliyefini üzerlerine almış insanlardan beklemek ve istemek gene hepimizin hakkıdır.

Bulvar Sokakı

İlık yağmurlar serpiyordu
Yağmur beni ıslatıyordu duvarları ıslanıyordu evinizin

Sen uyuyor olmalıydın
Ve uyanacaktın düşlerinden ateşli bir öpüşle

Bu sokak dört numaradan başlar
Yeşil apartman, sabahçı kahvesi, sizin ev
İnsanları var iyi kötü düşünen
İlık sonbahar yağmurlarında

Gecenin karanlığınca büyüyen

Tren sesi - kayan yıldız

Çınar ağacına yazılmış adın

Sen hiç yalnız kaldın mı geceleri

Bu kaçınıcı ölümdür benim için

/ Ertuğrul KARAKOÇ

////////////////////////////////////

Bir Milletin Ahlâkı

Sükût Ederse Çöker.

////////////////////////////////////

Düşünmeyi öğrenmeliyiz

Selâhattin ÇOLAKOĞLU

İslâm dini hak dinlerinin en üstünü olduğundan hiçkimsenin tereddüdü yoktur. Tıpkı Frenk diyarlarının üstünlüğünde kimsenin şüphesi olmadığı gibi İslâm dininin en üstün vasfı nedir? Bilir misiniz? Düşünme hürriyetine son derece kıymet vermesidir. İnsanın insan olduğunu kabullenmesidir. İnsanlara iyi, güzel doğru düşünme metotlarını öğretmesidir.

İnsanoğlu yaratıldığından günümüze kadar, doğru düşünmüştür. Düşünmeğede devam edecektir. Bütün davası gerçeği bulmak. Gerçeğin sırrını keşfettimi dersiniz..?

Doğu diyarlarının, daha doğru bir deyişle İslâm dünyasının geri kalışının sebebi nedir? Düşünme gücünü kaybetmesidir. Yeni şeyler düşünmek, İslâm dünyasında asırlar asırı kâfirlik damgası yemiştir. Doğulu, belli kalıplar içinde; belli kişilerin sıkı yönetimi altında düşünmelidir. Kişi ancak kendisinden öncekileri kopye edebilir. Onları aşamaz! (Üstad dediki) formülüne softaca bağlılık, toplumumuzu çok gerimizde olan toplumların, iki üç asır gerilerine çektiği gibi. Bugün bile durmadan ilerleyen bu ileri toplumların hamlelerine rağmen, kısıtlı tutma çabasındadır.

Kafalarda devrim yapa biliyormuyuz? O zaman teknikte, ekonomide, kılık kıyafette devrimlerimizi zerre kadar zorlamadan, kolaylıkla başarırız.

Latin kafasını öğrenmeliyiz; onun düşüncesinin hür aydınlığına kavuşmalıyız. Bunu yapamazsak elbette Almanın çalışmasını, mucize diye göklere çıkartırız. Orta çağın Frengi, ilk çağdaki kendinin olan düşünüşünü, İslâmdan öğrenmişti. Bu günde biz kendi düşünüşümüzü onlardan öğrenme zorunluğunu duyuyoruz.

Hazreti Muhammet, her gün kendi

kendinizi yeniniz, aşınız diyor. Üstün insan olan peygamberimizin, şu sözünü kavraydıydık, diyarımız en ileri toplum diyarı olurdu. Peygamberimiz müslümanlara daha ileri düşünmeyi öğütlemişti. Bizler ne yapmışız? Düşünenlere kâfir damgası basmışız!.. İslâm hukukunda içtihat kapısını kapıyanlar, dinamik hayat gerçeği karşısında müslümanların hukukunu güçsüz bırakma günahını işlemişlerdir. Yazık değil mi dinimize, toplumumuza!, İlerlemeliyiz. Düşünmesini öğrenerek ilerlemeliyiz...

(Yeni Ülkü'den)

Gerçekcenin Boğumları

I

*Seviler anlamında köklü anlar var
Bir başlayabilsem içlice sensiz*

Yine seni düşündüm gümüşte
Sakinliğe köpüklerinde aradım bakışlarını

Seviler başlamı atlatmalar dağınlğında
Gerçeksin

Nerden biliyorsun seviyorum
Geliyorum ayda bir

Mevsimler uzaklığı soğukluğu çehrenin
Tümcelerdeki sarı böyle değildir

Annem, babam

Yavru sıcaklığı güzel düşlerde

Sormalarında boğukluğu sesinin

Rengi bozuk çaylar uzantısı garibim

Darılım sabahlarını rüzgâr öldürdü

Yalçın DÂİ

Gaziantep'in İlim Kâşifleri

(Geçen sayıdan devam)

Taha Bey Arif Barlas'ın oğludur. (O tarihte Barlas soyadı olmadığından bu aileye İzrapzade denirdi)

Taha Barlasın Zeki adında bir oğlu ile Meliha adında bir kızı var; Her ikisinde hukuk mezunudur ve İstanbul'da avukatlık yapmaktadırlar.

1905 yılında Bülbül oğlu Hacı Hilmi Efendinin oğlu Muhammet Teyfik bey şehrimizde rüştiyeyi tamamlayarak Şam idadisine gitti. Burayı ikmal ederek 1909 yılında İstanbul Harp okuluna devam başladı ve 1912 yılında burayı bitirerek aynı yıl Erkanı harp olmak üzere Harp Akademisine devam etmeye başladı ve 1915 yılında da okulu bitirmeye iki ay kalmış iken; ihtiyaç duyulduğundan diğer arkadaşları gibi kendide iki ay önce diploma alarak Erzuruma erkani harp topçu yüzbaşı olarak tayin olundu ve Erzurum Çobanbey tabyasında vazifeye başladığının üçüncü günü yapılan bir muharebede kafatası bir Rus güllesi ile parçalanarak şehit düştü.

Erkanı harp Yüzbaşı Teyfik Bey diğer şehit kumandanlarla birlikte Erzurum Gülhane parkı şehitliğinde gömülüdür.

İzrapzade Müderris Abdullah Necip efendinin oğlu Sait Barlas 1312 de İstanbulla gitti ve 1319 da hukuktan mezun oldu; Adliye mesleğinde dereceler kat ederek temyiz mahkemesi reisliğine kadar yükseldi ve bu vazifeyi ifa ederken Emekli oldu. 1957 yılında İstanbul'da vefat etti.

Sait Barlas kendisinden sonra İstanbulla giden hemşehrilerimizden; maddi ve manevi yardımlarını esirgememiştir. Hakimliği zamanındaki kararlarının isabeti ve Adilliği halk arasında hâlâ söylenmektedir.

Sait Barlas'ın üç oğlu vardır bunlar-

dan biri, uzun yıllar milletvekilliğimize yapan eski Ticaret, İktisat ve Devlet Bakanımız Sonhavadis ve Pazar Postası Gazeteleri sabibi Cemil Sait Barlas'tır. Diğerleri; Kimyevi Maddeler mütehasası Necip Barlas, üçüncüsü ise Amerika birleşik Devletleri hastanelerinde sun'î böbrek takarak büyük muaffakiyetler kazanan Gürbüz Barlas'tır.

1317 yılında Avukat Mazlum efendinin oğlu Abdullah; kardeşi Ethem ve Hüseyin Cemil Gögüş Sultan Abdulhamidin iradesi ile İzmir Mülkî idadisine gittiler.

Abdullah Efendi öldü; Hüseyin Cemil Gögüş geri geldi; Ethem bey Mektebi Mülkiyyeyi Şahane'den mezun oldu. Uzun yıllar muhtelif yerlerde kaymakamlıklar yaptı ve bundan 15 yıl önce Gaziantep'te öldü.

Ethem Bey halen İskenderun Noteri olan Selahittin Batur'un ve Lise Edebiyat öğretmeni Celile Gögüş'ün, Melahat Batur'un babalarıdır.

Yine Avukat Mazlum Efendinin kardeşi-Mustafa Efendi 1318 de İstanbulla gitti. Askerî eczacıya girdi ve mezun oldu. Birinci Dünya harbinde Kafkasya cephesinde Binbaşı iken şehit düştü.

Gaziantep'in Abbaszade ailesinden Sabit bey 1315 de Harp okulundan mezun oldu. Erkanı harp yarbayı iken birinci cihan harbinde şehit oldu. Şehrimizin yetiştirdiği nadir kıymetlerden biri idi.

(Devam edecek)

Kültür Derneğinin Yeni Tüzük ve Yardım Yönetmeliği

Kültür Derneği üyelerinin çoğu 24.Ağustos.1958 pazar günü 8 saat süren yorgunluktan sonra, 7 Eylül 1958 Pazar günü de yine saatlerce yoruldu. Dernek tüzüğü ve Yardım Yönetmeliğinde mühim değişiklikler yaptılar.

7 Eylül 1958 tarihli kongre Öğretmen Okulu Bahçesinde saat 9 da Cemil Güçyetmez'in başkanlığında toplandı. Kâtipliklere Ertuğrul Karakoç ile Alâettin Aytemiz seçilmişlerdi. Önce tüzük tadilatına geçildi. Tüzüğe bir madde eklenerek derneğin kurucu üyeleri sıralandı. Tüzüğün 5 ve 14 ncü maddeleri Cemiyetler kanununa uygun olarak değiştirildi. Yönetim Kuruluna bağlı olarak çalışacak olan (Kültür ve Yayın Şubesi) ile (Takip ve Yardım Şubesi) kurulması tüzüğün onuncu maddesinin ikinci fıkrası ile kabul edildi. 7 nci maddeye Genel Kurul kararlarının ne şekilde üyelere ve başkalarına duyurulacağı eklendi. Tüzüğün altıncı maddesine mühim bir fıkra eklendi. Bu fıkra ile aidat ödemeyenlerin dernek üyeliğini kendiliğinden kaybedeceği esası kabul edildi. Böylece derneğe samimi olarak bağlı olanlar her zaman belli olabilecek ve aidattan gelen gelirler artacaktır.

Yönetim Kurullarının devamlı çalışmasını temin için tüzüğün onuncu maddesinin birinci fıkrasına çok mühim ek kabul edildi. Arka arkaya 3 idare heyeti toplantısına gelmeyen idare heyeti üyesi istifa etmiş sayılacaktır. Böylece çalışmakta ihmali olan idareci üyeler kolaylıkla tasfiye edilmiş olacaklardır.

Ankara ve İstanbul veya ilçelerde kurulacak şubelerin merkezle işbirliğini temin için 18 nci maddeye yeni iki fıkra eklenmiştir. Bu şubelerin nasıl kurulacağı C fıkrasında izah edilmiştir. Yeni Ç fıkrası ise bu şubelerin kapatılması ile ilgilidir.

Ç fıkrasına göre Merkez Yönetim Kurulu ittifakla aldığı kararlarla şube idarecilerine işden el çektirebileceği ve yerlerine yenileri tayin edilebileceği gibi şubeyi tamamen fesih edebilecektir. Yönetim kurulu üyeleri ittifak edemezlerse Genel Kurul fevkalâde toplantıya çağrılarak nihayi bir karara varılacaktır. Bu iki fıkra ile yıllardan beri bir türü gerçekleştirilmeyen birlikte çalışma, daha kolaylıkla mümkün olacaktır.

Derneğin talebeye yardım işlerini bir banka zihniyeti ile yürütmek için Yardım Yönetmeliğine iki yeni madde eklenmiştir. Yardım gördüğü halde ve aradan 7-8 yıl geçtiği halde bir kuruş dahi ödemeyen borçluları takip için Yardım Yönetmeliğinin bıraktığı boşlukları doldurmak ve müphem olan maddelerini açıklamak gerekiyordu. Tahsili terk edenler ile evlenenlerden veya yardımı sona erdiği halde mezun olmayanlardan derhal paraların tahsili fikri kongrede büyük taraftar topladı. Fakat hukukçuların uzun izahları üzerine 15 aylık bir müddet kabul edildi. Yardım Yönetmeliğinin yeni konulan hükümlerinin eski öğrencilerde tatbiki için, Yardım Yönetmeliğinin en fazla kabul ettiği 15 aylık müddet esas alındı. Yeni duruma göre, yardımı biten öğrenciler ister mezun olsunlar, ister mezun olmasınlar, yardım sona erdikten en geç 15 ay sonra borçlarını ödemekle mükelleftirler. Ödemeyenleri icraya vermek idare heyetinin vazifesidir. Ayrıca muaccel borçlar için faiz esasında kabul edilmiştir. Hülâsa, yardım yönetmeliğini açıklıyan yeni iki madde, derneğe büyük bir hayatiyet kazandıracak, borçlular borçlarını ödüycekler, sermaye dönecek ve her yıl daha fazla öğrenciye yardım yapılacaktır.

Hulûsi YETKİN

Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği

T Ü Z Ü Ğ Ü

Kabul Tarihi 22/8/1947

Derneğin Adı:

Madde : 1 Derneğin Adı (Gaziantep Yüksek tahsil Okutma ve Kültür Derneği) dir. „15.9.57 tarihli kongrede aldığı şekildir.“

Madde : 2 Derneğin merkezi Gaziantep'tedir. İlçelerde, Üniversite ve Yüksek öğretim bölgelerinde şubeler kurulabilir.

Derneğin Amacı:

Madde : 3 Derneğin amacı Gaziantep'te ve Gaziantep'e yerleşmiş Yüksek öğretim öğrencilerine maddî ve manevî her türlü yardımları yapmak, Üniversiteler ve Yüksek öğretim bölgelerinde öğrenci yurtları kurmak ve yurdumuzun içinde ve dışında öğrenci okutmak, Gaziantep'te kültürü yaymak için okul açmaya ve yaptırmaya yardım etmek, lokal, kütüphane açmak gibi kültürel faaliyetlerde bulunmak. „4.9.1955 tarihli kongrede aldığı şekil,“

Dernek siyasetle uğraşmaz

Madde : 4 Dernek hiçbir suretle siyasetle uğraşmaz.

Derneğin Üyeleri :

Madde: 5 Türk uyruğundan olan ve medeni haklarını kullanmağa ehil bulunan her gerçek kişi bu derneğe üye olabilir. „7.9.1958 tarihli kongrede aldığı şekil,“

Madde : 6 Üyelik kâğıdını doldurup imzalayan herkes derneğe üye olmuş sayılır. Genel kurul toplantısının açılışına kadar üye kaydı devam eder. Derneğe girmeğe mani vasıflarından dolayı üyeler hakkında itirazlar yönetim kurulu kararı ile haysiyet divanında incelenir ve karara bağlanır. „7.9.1958 tarihli kongrede aldığı şekil“

Dernekten çıkma : Her üye istediği zaman yazı ile bildirerek dernekten çıkabilir.

Dernekten çıkarılma : Derneğin çalışma ve maksatlarına aykırı hareket eden ve suihami sabit olan her üye haysiyet divanı kararı ve genel kurul onamı ile dernekten çıkarılabilir.

Dernek üyelik sıfatını kaybetme : Aidat ödemekle ödevli olan üyeler, her yıl en geç haziran ayı sonuna kadar ödevlerini yerine getirmelidirler. Aidat ödemiyele Merkez yönetim kurulu tarafından yazılı bildiri gönderilir. Bildiriden bir ay sonra ödevini yerine getirmiyen üyeler Merkez Yönetim Kurulu kararı ile üyelik sıfatını kaybederler. birikmiş aidatını ödeyenler derneğe yeniden üye olabilirler. „7.9.1958 kongresinde aldığı şekil,“

Derneğin organları:

Madde : 7 Derneğin organları Genel Kurul, Yönetim kurulu, Denetleme Kurulu ve Haysiyet Divanından ibarettir.

A) Genel Kurul : Genel Kurul derneğin kayıtlı üyeleri tutarından toplanır. Toplantısını yılda bir defa yönetim kurulunun daveti ile ağustos ayının ilk yarısında yapar. Toplantısının yeri ve saati, gündemi en az toplantı gününden bir hafta önce gündelik gazeteler ile açıklanır. ve hükümete bildirilir. Genel kurul toplantısını birden çok geri bırakamaz.

B) Genel Kurulun çalışması ve kararları

a) Genel Kurul çalışması : Genel Kurul toplantısını yönetim kurulu başkanı açar. Çoğunluk olup olmadığını anlamak üzere yoklama yaptırır. Çoğunluk varsa

kurul hemen kendisine bir başkan ve iki sekreter seçerek görevine başlar çoğunluk yoksa toplantıyı bir hafta sonraya erteler. Erteleme sebebiyle yeni toplantının yeri, günü saati ve gündemi toplantı gününden evvel en az iki gündelik gazete ile açıklanır ve hükümete bildirilir.

b) Genel kurul kararları : Genel Kurul kararları toplantıda bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Tüzük değiştirme ve dernek nakkındaki kararlar 21 ve 22 nci maddelerde yazılı çoğunluklarla alınır. Genel Kurul kararları ve tutanakları ve bunların örnekleri başkan ve sekreterler tarafından imzalanır. Yönetim kurulu tarafından saklanır. Genel kurul toplantısında yalnız gündemde bulunan maddeler üzerinde konuşulur. Ancak toplantıda bulunan üyelerin en az yirmide biri tarafından teklif olunan maddeler gündeme eklenir.

C) Genel Kurul kararlarının duyurulması :

Genel Kurul kararları başkanlık divanı tarafından vilâyete ve Merkez Yönetim kuruluna bildirilir. Merkez Yönetim Kurulu tarafından ise Genel Kurul kararları dernek organı veya gazetelerde yayınlanarak üyeler ve başkalarına duyurulur. "7.9.1958 tarihli Genel kurulda kabul edilen şekil," Genel Kurulun yetkileri ve ödevleri :

Madde : 8 A) Yönetim ve Denetleme Kurulları ile Haysiyet Divanını seçmek,

B) Derneğin çalışma ve ilerleme yönlerini direktifleri ile belirtmek,

C) Yönetim Kurulu yıllık çalışma ve hesap raporları ile Denetleme Kurulunun yıllık çalışma raporunu incelettirip onamak ve Haysiyet divanının dernekten üye çıkartılmasına dair olan kararlarını ve bunlara müteallik itirazlarını kesin olarak değiştirmek veya onamak.

D) Yıllık bütçeyi onamak

E) Derneğin kapanmasına karar vermek ve tüzük değiştirmek.

F) Şubelerin bütçelerini incelemek ve onamak ve yerinde bulmazsa düzeltmek.

Genel Kurulun olağan üstü toplantıya çağrılması :

Madde : 9 Yönetim kurulunun kararı veya dernek üyelerinden en az beşde birinin isteği ile olağan üstü toplantıya çağrılabilir. Olağan üstü toplantıda gündemde yazılı maddelerden başka konular katıyen konuşulmaz.

Yönetim Kurulu :

Madde : 10 Yönetim Kurulu genel kurul toplantısında aday gösterilerek seçilen en çok rey kazanan 14 kişiden toplanır. Bunlardan oy çoğunluğu sırasıyla 7 kişi yönetim kurulu asil üyesi geri kalan yedisi de yedek üyesidir. Yönetim Kuruluna seçilen üyeler genel kurul toplantısını müteakip üç gün içinde toplanarak kendi aralarında yönetim kuruluna bir başkan, bir yardımcısı, bir genel sekreter, bir sayman ve bir de vezneci seçerler. Yönetim kurulu ihtiyaç gösterilen çalışmaları için teknik komisyon kurmaya ve memurlar edinmeye yetkilidir.

Yönetim kurulu aldığı kararla haftada bir gün kendiliğinden toplanır. Olağan üstü hallerde yönetim kurulu üyeleri başkan tarafından yazılı olarak davet edilir. Mazereti olanlar durumlarını en geç toplantı açılışına kadar başkanlığa yazılı olarak bildirir. Mazeretler yönetim kurulu tarafından reddedilirse o üye gelmemiş sayılır. Bu durum ve gelmeme hali üç defa tekrar etmesi halinde yönetim kurulu kararı ile o üye vazifeden affedilir. Yedek üyelerden en çok oy alan Yönetim kurulu başkanı tarafından yazı ile ödevine çağrılır. "7.9.1958 tarihli kongrede kabul edilmiştir.,,

Yönetim Kurulu kültürel faaliyetleri (Kültür ve Yayın Şubesi) vasıtasıyla öğrenciye yardım işlerini (Yardım ve Takip Şubesi) eli ile yürütür. Yönetim kurulu bir veya bir kaç üyeye kendisi adına Kültür ve Yayın Şubesi ile Yardım ve Takip Şubesini yürütme yetkisi verebilir. Şubelerin bütün işlerinden yönetim kurulu mesuldür. "7.9.1958 tarihli kongrede kabul edilmiştir.,,

Yönetim Kurulu resmi ve hususi işlerde derneği temsil eder. Üyelerden herbirine veya birkaçına kendisini temsil yetkisi verebilir. Yönetim Kurulu derneğe giren üye

lerin kimliklerini bilgi edinebilmek için dernek merkezinde ve şubelerinde yayınlar. Yönetim kurulu her toplantı yılının sonunda yıllık çalışma raporu ile o yılın gelir ve giderlerini katı hesap raporlarını ve gelecek yıl bütçesini genel kurula sunar.

Denetleme Kurulu:

Madde: 11 Denetleme kurulu genel kurul tarafından gizli oyla bir yıl için seçilir. (Üç kişiden toplanır. İçlerinden birini başkanlığa seçerler.)

Denetleme Kurulunun görevleri:

Madde: 12

1. Merkez ve şubelerin gelir ve gider hesaplarını ve bunların dayanaklarını dilettiği zaman ve yılda bir merkezde en az iki defa denetleyip sonuçlarını raporla en kısa bir zamanda yönetim kurulu başkanına bildirmek.

2- Bir yıllık çalışmalarına ait yıllık raporlarını genel kurula sunmak, Yönetim Kurulu denetleme kurulunun çalışmalarını kolaylaştırmakla ödevlidir.

Haysiyet Divanı:

Madde: 13 Haysiyet Divanı Genel Kurul tarafından gizli oyla bir yıl için seçilecek beş kişiden toplanır ve bunlar içlerinden birini başkanlığa seçerler.

Çalışmaları: A) Haysiyet Divanı başkanının daveti üzerine toplanır ve gündeminde yazılı olan işlerini inceliyerek karara bağlar. Divanın dernekten üye çıkarmak hakkındaki kararlarından başkası kesindir. Ve bu kararlara itiraz edilemez.

Yetkileri: B) Derneğin amacına aykırı giden üye hakkında iç tüzükte gösterilen kurallar çevresinde cezalar tertip etmek ve eğlemin özel ağırlığı gerektirdiği takdirde genel kurulun onanmasıyla kesinleşmek üzere dernekten çıkarılmasına karar vermektedir.

Derneğin gelir ve giderleri:

Madde: 14 Derneğin gelir kaynakları:

A) Yılda ikiyüz elli kuruştan az, yüz yirmi liradan fazla olmamak üzere üyelere alınacak aidat. Öğrenciler aidat verimle ödevli değildir. "7.9.1958 tarihli

kongrede aldığı şekil,,

B) Teberrular, her türlü yayın ve gösteri gelirleri.

C) Resmi tahsisler ve tesisler

D) Başka hayır derneklerinin faydalandıkları diğer kaynaklar.

Gelir ve giderlerin alınış ve sarf şekilleri:

Madde: 15 A) Her alınan gelir için makbuz verilir.

B) Yönetim Kurulu onanmış bütçe gereğince dernek gayesini gerçekleştirmek için iatura ve senetle gereken masrafı yapmağa yetkilidir. Her masraf için bir fatura alınır. Fatura ve senet tedariki mümkün olmayan ve 25 lirayı geçmiyen masraflar için yönetim kurulunca yapılacak sarf mazbatası da fatura yerine geçer.

Yönetim Kurulunun sorumluluğu:

Madde: 16 Derneğin para ve mallarını korumak için gerekli tedbirlerin alınmasından dolayı, mücbir sebepler dışında, husule gelen zararlardan Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri eşit olarak zincirleme sorumludur. Ancak bunlar kusurlu üyeye rücu hakkını kullanabilirler.

Defterler ve Makbuzlar:

Madde:17 Defterler makbuzlar ve dosyalara ait düzenleyici kurallar iç tüzükte gösterilir.

Şubelerin Organları:

Madde: 18 Şubelerin organları kongre ve yönetim kurulu ve denetleme kurullarından ibarettir. Şubelerde ayrıca haysiyet divanı yoktur. Bunların haysiyet divanı işlerine merkez haysiyet divanı bakar.

A) Şube yönetim kurulunun kuruluşu: Her şubenin yönetim kurulu o şubenin kongresi tarafından gizli oyla bir yıl için seçilecek yedi kişiden toplanır. Oy çoğunluğu sırasıyla yedi kişiden sonra gelen diğer yedi kişide yedek olarak tesbit edilir. Üyelerden birini saymanlığa, birini vezne-ciliğe ve birini de sekreterliğe seçerler. Şubenin yönetim kurulu başkanı derneğin o yerde temsilcisidir.

B) Şube kongreleri : Her şubenin kongresi o şubede kayıtlı olan dernek üyelerinden toplanır. Bunlar Kasım ayında toplanırlar. Toplanma ve çalışma kuralları yetki ve görevleri merkez yönetim kurulu gibidir.

C) Merkez yönetim kurulunun kararı ile uygun görülen şehirlerde Şube müteşebbis Yönetim Kurulları kurulur. Şube müteşebbis Yönetim Kurulu ilk yönetim kurulu seçimine kadar ödevine devam eder. Merkez Yönetim kurulunun vereceği talimat çerçevesi içinde şubenin kuruluş hazırlıklarını yapar. "7.9.1958 tarihli kongrede kabul edilmiştir ,"

Ç) Merkez Yönetim Kurulu ittifakla alacakları kararlarla dernek menfaatlerine ve tüzüğüne aykırı hareket eden şube yönetim kurullarına işden el çekdirebilir veya şubeyi feshedebilir. Merkez yönetim kurulu üyeleri ittifak edemezse Genel Kurul fevkalâde toplantıya çağrılır. "7 9.1958 tarihli kongrede kabul edilen şekil,,

Şube Yönetim Kurullarının yetki ve görevleri :

Madde : 19 1. Üye kaydetmek,

2. Derneğin gelirini toplamak,

3. Merkezden verilen yetki ve dire'tif çerçevesi içinde derneğin yaşaması ve amacını sağlamasına çalışmak,

4. Her yıl Mayıs ayının birinci günü durumuna göre bir yıllık gelir ve giderlerinin blânçosunu yapıp Temmuz sonundan evvel merkez yönetim kuruluna göndermek,

5. Şubede toplanacak paralardan bütçede ayrılan miktardan fazlasını o ay içinde göndermek,

6. Merkez Genel Kurulunca kabul edilen nisbet dahilinde sarfiyatta bulunmak,

7. Yurt Tesisi ve lokal icarı gibi fazla paraya ihtiyaç gösterilen hallerde Merkez Yönetim Kurulunu haberdar etmek ve yetkisini almak şartıyla belli bir ilave para bulundurmamak ve sene sonunda hesabını vermek,

8. Gaziantep'i tanıtmak ve Gaziantep

belirli günlerini kutlamak. "4.9.1955 tarihli kongrede aldığı şekil.,"

Denetleme Kurulu :

Her şubenin denetleme kurulu ikinci maddede yazılı kurallar uyarınca o şubenin kongresi tarafından seçilir. Şube denetleme kurullarının seçim görevleri ve yetkileri merkez denetleme kurulu gibidir.

Şubelerin merkezle münasebetleri :

Şubeler ve şube organları yukarıda gösterilen kurallar çerçevesinde resmen yetkili oldukları işlerden başka bütün işlerinde merkez yönetim kuruluna bağılıdır. Dernek başkanı yönetim kurulu kararı ile üniversite ve yüksek öğretim bölgelerindeki şubelerde lüzumu halinde ilçe şubelerini yılda en az iki defa denetleyebilir. Bir yolsuzluk gördüğü takdirde şnculuyu haysiyet divanına ve gerekirse ayrıca kovuşturma yapmak için adalet organlarına bildirmekle görevlidir. Başkan bu görevleri kendisi yapabileceği gibi Merkez Yönetim Kurulu üyelerinden birine de yaptırabilir.

Tüzük değiştirme :

Madde : 20 Dernek genel kurulu Yönetim kurulunun veya üyelerden en az beşde birinin teklifi ile tüzüğü değiştirebilir.

Tüzük değiştirme çoğunluğu :

Madde : 21 Tüzükte yapılacak değişiklik hakkında konuşma ve karar verme çoğunluğu derneğin kapanması hakkındaki maddelerde yazılı çoğunluk gibidir.

Derneğin kapanması :

Madde : 22 Derneğin Genel Kurulu derneğin kapanmasına karar verebilir. Kapanma teklifi tüzük değiştirme teklifinin şartlarına bağılıdır. Bu teklifi görüşecek genel kurul toplantısında bütün dernek üyelerinin üçde ikisinin bulunması lâzımdır. İlk toplantıda çoğunluk olmazsa ikinci toplantıya gelenlerle karar verilebilir. Ancak her iki hâdede kapanma kararı toplantıda bulunan üyelerin üçde iki çoğunluğu ile verilir. Yıllık genel kurul toplantısında derneğin kapanması teklifi gündemde mevcut olmadığı takdirde yukarıda-

ki şartlara göre yapılacak teklif üç defa ilân edilerek bir ay sonra yapılacak olağan üstü toplantıda yukarıdaki şartlara göre kapanma kararı alınabilir.

Derneğin kapanması halinde:

Madde : 23 Derneğin kapanmasına karar verilmesi halinde genel kurulca seçilecek bir komisyon tarafından dernek mallarının ve paralarının bir deftere bilançosu yapılır. Bütün mallar, paralar ve

alacakları, derneğin makbuzları ve defterleri ve dosyaları ile birlikte Gaziantep Belediyesine devir ve teslim edilir. Komisyonla Belediye arasında iki nüsha olarak yapılacak devir mazbatalarından biri Gaziantep Vilâyet makamına, diğeri Belediye Başkanlığına verilir...

Madde 24 : Derneğin kurucu üyeleri aşağıda kimlikleri ve adresleri ile tabiiyetleri yazılı kişilerdir:

Adı ve Soyadı	Tabiiyeti	İşi	Adresi
1. Nail Bilen	T.C.	Belediye Bşk.	Belediye
2. Hüseyin Tavşancıl	T.C.	Avukat	Hal üstü No. 26-28
3. Enver Koçak	T.C.	Avukat	Hal üstü No: 22-24
4. Fevzi Sansal	T.C.	Avukat	Nakıp Sineması yanında
5. Nimet Cengiz	T.C.	Avukat	Hal üstü No: 20
6. Ali Elgin	T.C.	Gazeteci	Güney Postası
7. Ali Nadi Ünler	T.C.	Müdür	Veliç İplik Fabrikası
8. Kâmil Ocak	T.C.	Müdür	İkinci Kooperatif
9. Kemal Kalender	T.C.	Öğrenci	S. B. O.
10. Mehmet Özmen	T.C.	Öğretmen	Dayı Ahmet Ağa İlkokulu
11. Azmi Körükçü	T.C.	Memur	Üçüncü Kooperatif
12. Hanefi Ahi	T.C.	Öğretmen	Dayı Ahmet Ağa İlkokulu
13. Ali Bilen	T.C.	Öğretmen	Lise
14. Sait Atay	T.C.	Öğrenci	Tıp Fakültesi
15. Kadri Kaynak	T.C.	Öğretmen	Dayı Ahmet Ağa İlkokulu
16. Mehmet Turgut	T.C.	Öğrenci	Teknik Üniversite
17. Ayhan Ünler	T.C.	Öğrenci	İstanbul Tıp Fakültesi
18. Sıtkı Erkılıç	T.C.	Öğrenci	İstanbul Hukuk Fakültesi
19. Cahit Belibağlı	T.C.	Öğrenci	Ankara Hukuk Fakültesi
20. Zafer Yalçın	T.C.	Öğrenci	İstanbul Hukuk Fakültesi
21. Ali İhsan Göğüş	T.C.	Gazeteci	Güney Postası
22. İbrahim Özdağ	T.C.	Müdür	Milli Eğitim Md.

DERNEĞİMİZDEN YARDIM GÖRMEK

İSTİYEN ÖĞRENCİLERE DUYURULUR:

Derneğimiz, yeni yardım göreceğ öğrencileri seçerken Yardım Yönetmeliği esaslarına göre hareket eder. Bu esaslara aykırı olarak bir çok öğrenciler derneğimize başvurmaktadır. Yardım Yönetmeliğini bilmiyen öğrenciler boş yere uğraşmakta ve idarecilere büyük zorluklar çıkarmaktadırlar. Öğrencilere Yönetmeliği dikkatle tetkik etmelerini tavsiye ederiz.

Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği

Yardım Yönetmeliği

Yürürlüğe girdiği tarih: 26 Eylül 951

Kabul Tarihi: 26-6-951

Fasıl: I Yardım kimlere yapılır?

Madde: 1 - Yardım Gaziantep ilinden olan veya Gaziantep ilinde yerleşmiş bulunan yüksek öğretim öğrencilerine yapılır.

Yerleşmek kasdile en az 5 yıl Gaziantep ili dahilinde bulunanlar, Gaziantep ilinde yerleşmiş sayılır.

Madde: 2 - Yardım görececek öğrencinin ahlâki durumunda ve tahsil süresi içindeki hal ve gidişinde bir kötülük olmaması ve bu hususların yapılacak tahkikatla tesbit edilmiş bulunması lazımdır.

Madde: 3 - Yardım görececek öğrencinin evli olmaması şarttır.

Madde: 4 - Dernekçe kendisine yardım edilecek öğrencinin şahsi serveti ve geliri veyahut başka gelir imkânları olmaması veya tahsilde devamına yeter miktar da olmaması lazımdır.

Fasıl: II

Yardım nasıl yapılır?

Madde: 5 - Yardım isteyen öğrenci okul ve aile durumlarını bildirir pulsuz bir dilekçe ile merkez yönetim kuruluna başvurur.

Madde: 6 - Yönetim kurulu kendi içinden iki üyeyi, dilekçe sahibinin durumunu tahkike memur eder. Bu üyeler yapacakları tahkikatın neticesini bir raporla yönetim kuruluna bildirirler. Öğrencinin mezun olduğu liseden okuduğu gidişine dair resmi kanaat sorulur ve bu hususta bir belge istenir.

Yapılan tahkikat neticesinde ve lisesinden gelen belgenin öğrencinin birinci faslındaki şartları haiz bulunduğunu göstermesi lâzımdır.

Yardım isteyen öğrenci, yüksek öğretime başladığını bildirir bir belgeyi, dosyasına konmak üzere, yönetim kuruluna verir.

Yardım bu belge gelmeden başlamaz.

Madde: 7 - Birinci fasıldaki şartları haiz olan öğrenciye bütçe durumu müsaitse merkez yönetim kurulunca yardıma ve bunun miktarına karar verilir.

Madde: 8 - Yardım edilmesi kararlaştırılan öğrenciden örneğine uygun yüklenme senedi alınır. Ayrıca ödeme gücü olan bir müteselsil kefil olarak istenir. Müteselsil kefil gösterilenin ödeme gücü yönetim kurulunca tahkik edilir.

Yardımın Başlama ve bitimi:

Madde: 9 - Yardım Kasım (dahil) Haziran (dahil) 8 ay üzerinden ve okulların özelliği gerektirmedikçe aydan aya yapılır.

Tahsilin icabı olan staj gibi hallerde 8 aydan fazla yardıma devam merkez yönetim kurulunca kararlaştırılır.

İkmala kalan öğrenciye, ikmal imtihanları sırasında yardım yapılmaz.

Öğrenciye hiç bir suretle avans verilemez.

Yardımın kesilmesi, tekrar başlaması ve durması:

Madde: 10 - Sınıfta kalan veya sömestr kaybeden öğrencinin yardımı kesilir. Kaybını telâfi eden öğrenciye bir defaya mahsus olmak üzere yardıma devam edilir.

Her öğrencinin yeni sınıfa başladığında, en geç bir ay içinde evvelki dönem içindeki imtihanlarında başarı gösterdiğine dair, resmî belge göndermesi mecburidir. Bu belge öğrencinin dosyasına konur. Belgeyi göndermeyen öğrencinin yardımı durur.

Fasıl: III

Madde: 11 - Bulduğu sınıfın imtihanlarında başarı göstermeyen veya tahsili bırakan veya devam ettiği öğrenim müessesesi ile alakası kalmayan veya evlenen öğrencinin yardımı kesilir.

Ahlâkî gidişinde bir kusuru görülen ve bu cihet yapılacak tahkikatla sabit olan öğrencinin de yardımı kesilir.

Öğrencinin malî durumunda kendi başına tahsile devam imkân verecek şekilde bir değişme olursa, keza dernekçe yapılan yardım kesilir.

Madde: 12 - Hastalık veya başkaca mücbir sebep dolayısıyla tahsile 3 aydan fazla ara veren öğrencinin yardımı kesilir. Bu gibi hallerde, öğrenime devam halinde yardım yeniden başlar ve öğrenci sınıfta kalmış sayılmaz.

Madde: 13 - Yardım gören öğrenci o zamana kadar gördüğü yardım miktarını ödemek veya ödemeği senetle tekeffül etmek şartıyla, her zaman yardımdan vaz geçebilir.

Fasıl: IV

Borçlanılan paranın tahsili:

Madde: 14 - Yardım gören öğrenci

mezun olduktan sonra borçlandığı meblağı ayda en az 25 lira taksitle öder.

Memur ve hizmet erbabı için ödeme, memuriyet veya hizmete başladığından (3) ay sonra başlar. Ödeme, her halde mezuniyetten nihayet bir yıl sonra başlar. Serbest meslek erbabı için de müessesesini kurduğundan (3) ay sonra başlar.

Madde: 15 Tahsili terk edenler, evlenenler veya yardımı sona erdiği halde 15 ay içinde mezun olmayanlar; yardım sona erdiği tarihten itibaren azami 15 ay sonra borçlandıkları meblağın tamamını derhal ödemekle mükelleftirler.

Madde: 16 - Muaccel borçlar kanuni faize tabidir. Muaccel borçlular kefilleriyle birlikte Merkez Yönetim Kurulu tarafından icraya verilirler.

Borçlular adres ve iş değişikliklerin derneğe pulsuz bir dilekçe ile bildirmek mecburiyetindedirler.

YİNE DİL BAHSİ

Cemil GÜÇYETMEZ

Geçen yazında biraz (Dilde ses uyumu) ndan bahsetmiştim. Bu yazımda da dilde bâzı lehce ve telâffuzlara dair araştırmalar ve incelemeler yapacağım. Bir zamanlar, Osmanlıca diye öz Türkçe ve yabancı dillerden arapça, farsça ve Fransızca vesaireden karışık bir dilimiz var idi. Bu adetâ yüzyıllarca bir gelenek halinde devam edip gidiyordu. Sözlerime devam etmezden önce, burada bu konu ile ilgili bir fıkrayı işaret etmekten kendimi alamıyacağım.

Raif Paşazade Fuat Bey, ilk Türkçecilerimizdendir. Dilin sadeleşmesi için tek başına mücadele ederdi. Resmî yazılarında bile o devirde âdet olmadığı ve teamüle aykırı bulunduğu halde temiz Türkçe kelimeler kullanırdı. Vazife ile Yemende bulunduğu bir sırada İstanbula bir telgraf çekmek istedi. Müsveddeyi yazdıktan sonra, bütün kelimeleri öz Türkçeye çevirerek telgrafhaneye götürdü. Lâkin, telgraf

memuru bunu çekmeği reddetti. Sebebini sorunca da:

— Şifreli telgraf kabul etmek yasaktır! dedi.

Fıkra bundan ibaret. Fakat, ne kadar acı bir gerçek, değil mi? Yurtta Cumhuriyet inkilâbından beri harf inkilâbı ve Dil-Tarih-Coğrafya Kurumu ve buna paralel olarak Türk Dili Araştırma Kurulu'nun çalışmalarıyla ve bazı yazarlarla dergilerin buna önem vermeleriyle öz Türkçeye doğru bir ilerleme görülmekte ise de maalesef henüz yabancı dillerden arınmış değiliz. Beri taraftan bazı dilcilerimizin haklı tezlerine göre, öz Türkçe karşılığı dururken yabancı kelimeler, deyim ve terimler kullanılmıyalın. Hiç değilse, yazı dilimizde öz türkçesi var iken dilimize yabancı dil karıştırmamağa ve kullanmamağa çalışmalıyız.

Dil zenginliği: Her şeyden önce şunu belirtmek isterim ki, beşeriyetin menşei

Asya kıt'ası olduğu ve Türklerin ilk anayurdu Ortaasya olduğuna göre, Türk milleti de en eski bir millet olarak dillerinin zenginliğini ve katıngısız olduğunu da kesin olarak ifade etmek mümkündür. Buna kavimlerin tarihi ve Lisaniyat ilmi ile de isbat edebiliriz.

Ancak, insanların Batıya doğru göçlerinde muhtelif milletler ve diller meydana gelmiştir.

Genel olarak her dilde Arapçadan alınmış kelimeler vardır. İngilizcede de Farsçadan alınma anne ve baba anlamında olan mader ve peder kelimesinin İngilizcede madir ve fadir şekli bir örnektir. Yine sözlükleri karıştırırken, Fransızcadan Türkçeden alınma kelimeler ve deyimler olduğu gibi, İngilizlerde de Fransızcadan alınma birçok kelimelere tesadüf olunur. Bunları ayrı bir yazı ile belirteceğim.

Geçen yazımda belirttiğim gibi yabancı kelimelerin ses uyumu nasıl olursa olsun (biographie, biologie, démocratie, aristocratie vs. gibi) kelimelerin telâffuzlarının doğru olarak bilinmesi için bazı yazarların antr-parantez yabancı şekilleri de gösterilmektedir ki bunun doğru bir hareket olduğu kanaatındayım.

Dilimizde ve yabancı dillerde bazı harflerin telâffuz şekli: Meselâ anne, baba ve Piyer (Pierre) isminin karşılığı olan mére, père, Pierre kelimelerinin son harfi olan r bir ğ ye benzer telâffuz edilmesiyle r harfi tamamiyle kaybolmamışsa da başka bir biçim alıyor. Bizde de İstanbul lehçesinde (bi tane) Gaziantep'te (bi dene) ve bir yirmi beş kuruşluk yerine (bi yimbeşlik) denmekle r harfi kelimenin sonunda ve ortasında tamamiyle kısılmış bulunuyor. Antakyada kendisini yerine (keni) bizde de kilosunu kaç? yerine (kilovu kaç) diye kullanılıyor.

Gaziantep'te bura, buralık deyimi burası yerine. Kiliste: burak, şurak, orak olarak kullanılır. Bir çeşit ses imalesi: Kâhya yerine kiya, paraya yerine: parıya, kâğıt yerine: kâat ve en çok köylerde: kiyat. Bizde ne kadar yerine: nanca, Kiliste bun-

dan başka bir deyiş şekli var: ne kandek. Bizde avlu yerine bâzan: hayad denilirse de Kiliste bir de havuş çeşidi de vardır ki orada arapçası (kadus) olan kova kelimesi kadıs, Mercimekli pilâv yerine: arapçası olan (müceddere) diye kullanılıyor. Al yerine: ala. Mercimekli çorba Arapçada (mahlûta) olup iki tahıl maddesinin karışığı demek olup bunu da (maltıha) diye bambaşka bir halde kullanıyoruz. Elma yerine: alma deyişi ses uyumuna daha uygun olmakla beraber, almak mastarından teşkil edilmiş bir sıfat ve emrin menfi şeklini verebilir.

Nihayet, yine yazı dilimizdeki bazı hatalara dönüyoruz:

Bir çok gazetelerde salâhiyet'i selâhiyet, safa kelimesini sefa, zevkü sefa, sefa şeklinde yazıldığı görülür. Islâhiye denme ve söylenmesi gerekirken gerek ses uyumu ve gerek kullanımına aykırı olarak Islâhiye yazılmaktadır. Halbuki, bunlar yabancı dillerden arapça kelimeler olup aslına uygun olmıyarak yazılış şekilleri bir anlamda ifade etmez olur. Çünkü, arapçada bîr (sîn) bir de (sad) diye iki türlü s harfi vardır. Onun için, eski harfleri tanıyanların öyle yanlış yazması hoş görülmiyecek bir hatadır. İnsan ve insaf kelimesi bizde s ile yazılırsa da araplar insan kelimesinin a sını ince ve insaf'inkini kalın telâffuz eder, ve bu fark da kendiliğinden anlaşılır.

Bir gazetede de tafsilât'ı tavsilat, şefkat pulları'nı şevkat, ifrat kelimesine ifrad, Fransızcası Avant-projet olan avanproje'yi (Avam projesi) diye görmek bir gazete için ne acıklı durumdur. Bunda mürettibin ya yazı esasına riayet etmediği kendisinin veya tashih edenlerin dikkatsizliği vardır. Güzel Türkçemizi doğru yazmak için gereken titizliği göstermemiz gerektir.

Cemil GÜÇYETMEZ

YEŞİL'İM

Ey, gazi beratlım!
Ey, şehit muratlım!
Ey, şahin bakışlım!
Ey, Doğan akışlım!

Ey, Gaziantep'im!
Ey, Asil milletim!

"İrkin, seni iklimine benzer yaratırken,
Kaç fethi koşan tuğlar, ufuklarla yarışmış.
Tarihini aksettirebilsin diye çehren,
Kaç Fatihin, altın kanı, mermerle karışmış,,

İrkin, tarihin efendisi...
Sen, Hürriyetin nefesi...
Sen, medeniyetin efesi...
Sen, HAK'ın hak sesi... sin.

Bu mübarek günde,
Ve şanlı düğünde,
Ya! Ya! Ya! diye haykırıyorsun.
Zulmun zincirini kırıyorsun.

Seni unutanlara,
Ve kafa tutanlara,

Sallıyorsun yumruğunu.
Veriyorsun buyruğunu...

İklimin değerine bir benzer yok.
Yaradanın, yaradırken özenmiş çok.

Kaç, kaç, fethi koşan sensin!
Kaç, kıta'dan aşan sensin!
HAK uğrunda cosan sensin!

Rum'un çelengini düşürten sensin!
Freng'in tedbirini şaşırta sensin!
Başından bin bir yel aşırta sensin!

Ufuklardan ufuklara tuğlarını yaraştırdın.
Ve kendini amirliğe yakıştırdın.

Tarihini aksettiren şerefindir, şanıdır.
İnsanlığa bahsettiğin asil kanın, canındır.

Küfrü, hiyaneti, delâleti,
Zilleti, illeti, ve melâneti.
Yoketmiye asırlarca uğraştın.

Allah! Allah! diyerek nice engeller
aştın.

Tek dişi kalmış canavarı kıvrattın
Ta cehennem dibine dek tutup attın.

"Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!
Direktifi, tirim-tirim titretirken ellerini :

"Yurtta sulh,
Cihan'da sulh.,"

Hür Dünya'da parolamız olmuşken,
Ve bu inânc gönlümüze dolmuşken,
Dışı kara, içi kızıl bir menfur
Çıktı şimdi karşıma bak, durma vur!

"Vur pençe-i Ali'deki şemşir aşkına.
Vur Türk'ü gönderen yed-i taktir aşkına.
Son savletinle vur ki: açılsın bu sûrlar.
Fecr'i hücum içindeki, tekbir aşkına!,"

Haşmetine, hizmetine tekrar iman edilsin.
Bu rah-ı delâletten rah-ı HAK'ka gidilsin.

Verilsin istediğin,
Bilinsin ne dediğin.

Yoksa, bu beş günlük boş dünya,
Zindan olur onlara, görmesinler boş rüyâ,
Şahikalar üstünde gene meydan okunur.
Dokunanın sinesi HAK okuna dokunur.

Yeşilim, Yeşil-Adam!
Sana kurban adadık, adam.
Yeşilim, Yeşil adam, canım Kıbrıs'ım!
Canboat'ımla akan sana kanım Kıbrıs'ım!
Yeter yad-elde kaldın.
Bizi sev-dana saldın.
Değil yüzyirmi birine,
Varımız feda olsun tek birine.
Gel, gel bayramlaşalım yarın.
Andı var yirmi altı milyon yarın.

İrfan ZÜFEKÂR

NOT: Bu şiir derneğimizin tertip ettiği
Kıbrıs mitinginde okunmuştur.

MANE Vİ MİKROP

M. Güner SAMLI

Bugün büyük bir dâva karşısındayız. Bu davâ, memleketimiz ile beraber bütün dünya gençliğini çemberi içine almış bulunan futbol illetidir.

Evet; biz genç nesle mensup bir Atatürk çocuğu olarak bugünkü futbolun acıklı gidişinden büyük üzüntü duyuyor ve şikâyet ediyoruz. Şöyle ki:

Harbden sonra bilhassa, yeni yetişen gençlik arasında bir âverelik, bir sefahata düşkünlük, bir ahlâk nizamlarına isyân modası, âdeta korkunç bir çığ gibi yuvarlanarak büyümeğe, bir seylap gibi yayılmağa başladı. İşte futbol illeti dediğimiz illette bunlardan birisidir. Memleketin ve halile milletin ilerlemesinde, her yönden yükseltilmesinde muhtaç olunan genç nesil, kendini çılgınlık derecesine varan bu tekme atma oyununa kaptırdı. Ve bu oyun bir din haline geldi. Meczip bir din.. Tabii bunu gören kaltabanlar da gençliğin bu aşırı derecedeki zaafını istismar etmekte gecikmediler. Propaganda üstüne propaganda yaptılar. Gazeteler sürümünü gençliğin bu meczip dinini körüklemekte buldular. Fırsat düşkünü "ben,, ciler, spor teşekküllerinde yer alarak futbolu bir ticaret sahası yerine getirdiler. Milyonların döndüğü bir ticaret...

Şimdi maksada gelelim: daha evvel burada çıkan bir yazında da belirttiğim gibi, biz futboluz aleyhinde değiliz. Futbol zararlıdır demiyoruz. Böyle bir iddia da bulunmak -en nazik deyişiyse- bir saçmalık olur.

Ancak ne var ki biz futbolu, ifrat derecede baş tacı etmiş, ona bir san'at edası vermiş ve gençliğe hediye olarak sunmuşuz. Bunun sonucunda gençlik, zaten idrak edemediğimiz zaman kavramını büsbütün unutmuş. Bütün işi gücü meşin bir topa tekme atmakta bulmuştur. İstikballe sönmüş, okul futbolun yanında âdeta bir

meşakkat haline gelmiştir. (Dikkat edecek olursanız okullardaki başarı dereceleri seneden seneye düşmektedir) Her tarafta konuşulan mevzuu Metin'in nasıl gol attığı¹ Turgay'ın meşin topu nasıl tuttuğudur. Bunun dışında hiç bir konu -tabii ekseriyetle- akla gelmez. Çünkü futbolu olup 50 binleri vurmak bir ideal haline gelmiştir.

Halbuki bizim bugün -yanılmıyorsam- bir medeniyet ve kültür mücadelemiz vardır. Özendiğimiz hakikaten ileri cemiyetlere ulaşmak, Garp kültür ve medeniyetini kendimizde de yoğunlamak gerektiğine inanıyoruz. Ama bu arzu, herhalde futbolda üstünlük kazanmakla, gençliğin bir tekme atma işini öğrenmesiyle hakikat olamayacaktır.

Bakin, senelerce kâh İsveç'in, kâh Rusya'nın boyunduruğu altında inliyen Finlandiya'nın her sahada tam bir Garp memleketi seviyesine ulaşmasında önderlik eden dâhi insan Snelman bu mevzuda ne diyor. Lütfen dikkatle okuyalım:

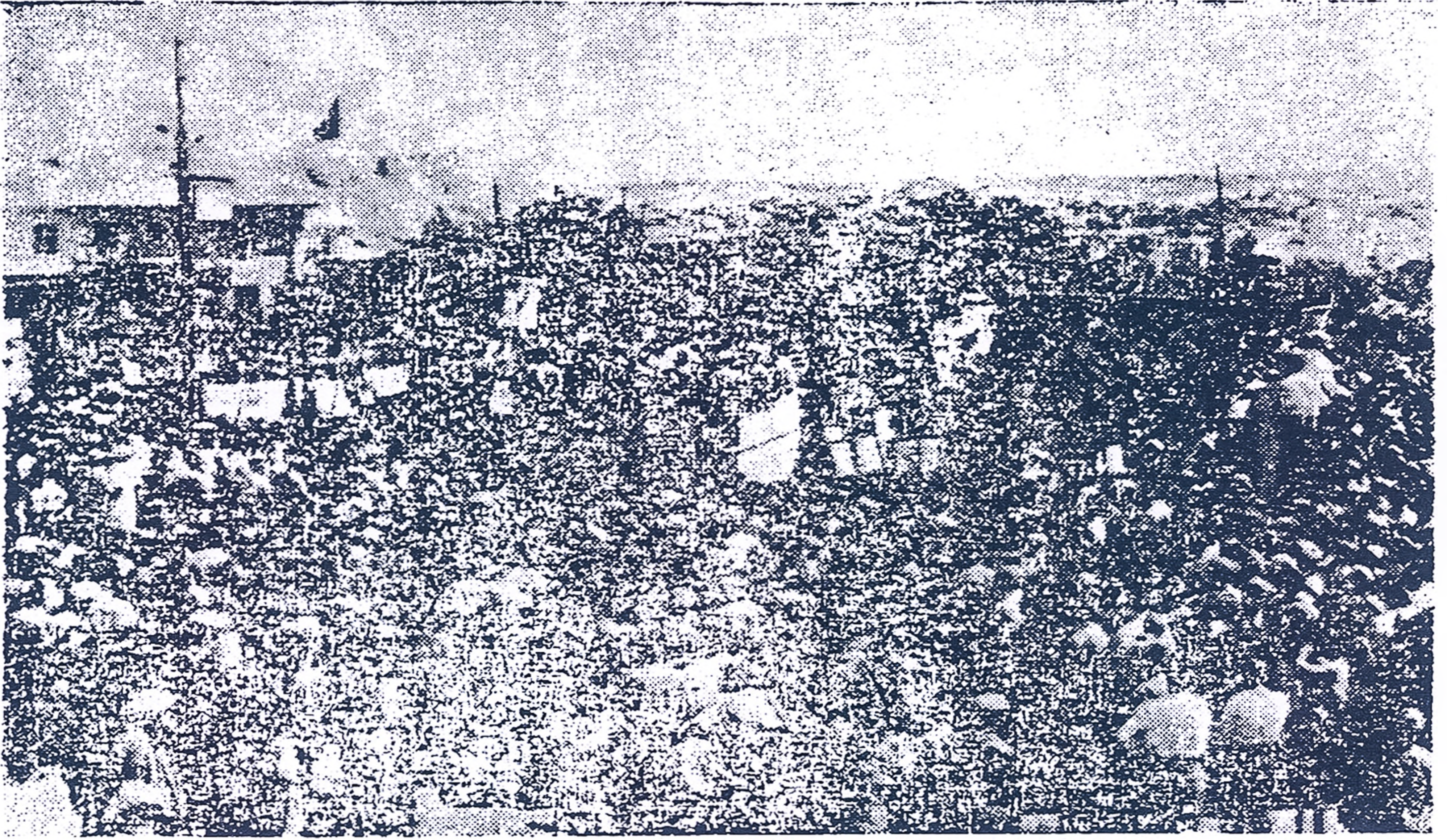
"Bizim Fin gençliğinin sporla uğraştığını görerek seviniyorum. Mâkul bir surette yapılan çeşitli beden idmanlarının ehemmiyeti büyüktür.."

Fakat biz, Finlerin kuvvetli bacaklı ve zayıf dimağlı olmasını da istemeyiz. Bacakları manda bacağı gibi sağlam, dimağları koyun dimağı gibi zayıf insan bizim milletimiz için bir örnek, bir ideal olamaz. Böyle yalnız kolları ve bacakları kayış gibi sertleşmiş olan bu kahramanlardan ne yetişebilir? Vatanın yükseltilmesinde bunların ne gibi hizmetleri olabilir?

Finlandiya'na yalnız top tepmesini bilen insanlara ihtiyacı yoktur. Bize, Fin milletini ekonomi, ticaret ve ahlâk bakımından yükseltmek adamlar lâzımdır. Ben isterim ki, siz genç Finler, yalnız Macarları değil, Fransızları ve İngilizleri de mağ-

(Devamı Sayfa 28 de)

YEŞİL KIBRİSİM

Derneğimizin Tertip ettiği Kıbrıs Mitinginden bir görünüş

Ey yer yüzünün Gazilik adını almış tek şehrinin çocukları, ey hiç bir yerden yardım görmeden koca bir devleti dize getiren mücahitler, ey istiklâli uğruna ordulaşan şehrin evlâtları, hey Gaziantep'li hey...

Yıllardır Gazi şehir ikinci defa böyle coşuyor. Birincisi bundan 38 sene evveldi. Binlerce Antep'li Karatarla camiinde toplanmış, kadın, erkek, genç, ihtiyar bağırsıyorlardı:

- Ya namusumuzla yaşarız, yahut şerefimizle ölürüz...

Yıllar sonra, bugün de dalgalandı Antep'in dağı, taşı. Aynı iman, aynı ses havaya kalkmış bir yumruk gibi haykırıyor:

- Gaziantep Kıbrıs Şahin Bey'ler, Karayılanlar çıkarmak için işaret bekliyor. Ve diyoruz ki: Biz, sadece 100,000 Antep'li Kıbrıs alamazsak adımızın tarihten silinmesine bile razıyız...

Kardeşlerim gafil İngiltere de, Türkesaklık etmeye alışmış Yunanistan da şaşkınlık içindedirler. Bu, öyle bir şaşkınlık ki, (Kıbrıs emniyetimiz için istiyoruz) diyoruz, (Hayır, orası da bizim emniyetimiz için gerektir) diyorlar. Bilsinler ki artık istemiyoruz, istemiyoruz çünkü alacağız...

Bilsinler ki, dünya devletleri Kıbrıs ya bizimdir, ya kimsenin...

Yunanlılar (Kıbrıs işini Türklerle konuşmayız) diyorlarmış... Sen bilirsin Averof... Yalnız şunu unutma ki bu son fırsattır. Şimdi Konuşmazsan bundan sonra biz ancak Atinada konuşuruz...

Ey yeşil adadaki bağı taşı, gözü yaşlı kardeşim;

"Korkma birgün hayeller hakikat olacaktır. Ay yıldız güneş gibi Kıbrıstan doğacaktır.. Türkün attığı bir ok hedefinden şaşar mı? 120 bin Türk orda Ay-yıldızsız yaşar mı? Sana uzanan eli, parçalarız, kırarız,

Ayı sürüsü değil, biz şanlı bozkurtlarız ...”

Ey, (Kıbrıs için harbederiz) demeye utanmayan Yunanlılar... Neyinize güveniyorsunuz? Dumlupınar sırtlarında bıraktığınız papucunuza mı? Türk süvarisinin kırılından kaçıp döküldüğünüz Ege denizine mi?

Ey, Yunan subayları gidin, İstiklâl harbindeki başkumandanınız Trikopisin mezarına... (Türkler geliyor) deyin... Eğer ünlü başkumandanınız mezarından çıkıp kaçmazsa, Kıprısı size verelim.

Uya ey Yunanistan .. Kıprısta silâhsız Türkleri arkadan vurup, kadınları, çocukları öldürüyorsun: II. Cihan harbinde vapurlar dolusu Yunan çocuğu Anadoluya getirip beslediğimizi unuttun mu?

Uyan ey Yunan hükûmeti, II. Cihan harbinde devletinizi Markos adlı gene sizin gibi Yunanlı bir eşkiya devirirken, ricalarınız üzerine Krallığınızı Türk Tayyarelerinin kurtardığını unuttun mu?

Uyan ey İngiltere, 26 milyon Türk, karar verdik, cihana ilan ediyoruz: Bizler, Kıbrıs ve Anavatanda ki Türkler, ya alınımız açık olarak hür yaşıyacak, yahut ta topumuz birden öleceğiz... (Şurada zelil bir millet yaşıyor) diyeceklerine İstiklâlimiz uğruna mahvolalım da (Burda şerefli bir millet vardı, hürriyetleri uğruna 26 milyon şehit oldu) desinler.

Uyan ey dünyanın nazımı Amerika, Biz imparatorluk kurmak sevdasında değiliz. Kıprısta 120 bin Türk var, onların hürriyetini istiyoruz. . Hürriyet aşığı olduğunu söyleyen Amerika, neden susuyorsun? Yardım istediğin anda Kore’de ilk dalgalanan bayrağın Ay-Yıldızlı olduğunu Mehmetciğip şehit olup Amerikan tümenini kurtardığını unuttun mu?

Amerika, haberin olsun, Orta-Doğuda fitili tütmeğe olan bir bomba var... Patlarsa cihan, mes’ulü biraz da sensin...

Ey İngiliz valisi, bu hıncın nedir? itiraf et, ailenden kaçının arkasında Çanakkaledeki Türk Çizmesinin yeri var?

Ey Çörçilin oğlu, sana cevabımız daha kısadır: Biz viski masasında değil süngü hücumunda konuşuruz .

Ey dini, habis ve pis emellerine alet eden aşağılık papaz Makarios, yeni bir haçlı seferi peşindeymişsin diyorlar ..

Sen ve senin gibiler bilsinler ki, sizi haçlı seferine kaldıran Piyer Lermit ölmüştür. Ve gene biliniz ki, o seferlerde bizi galip getiren Allah Bakidir...

Kalk, ey Lala Mustafa Paşam kalk... 80 bin kişiyle aldığın Kıprısı üzerine bu defa 26 milyon Türk geliyor.

Deryalara korku salan Barbaros, kır dümenini Doğu Akdenize, Kıprısa gidiyoruz...

Ulubatlı Hasan, senin yerine biz dizeceğiz sancağı Kıprısa...

Kalk Atatürküm, kalk Mustafa Kemalim kalk... Çanakkaledede denize döktüklerinle, İzmirde Ege’ye sürdüklerin birleşmişler...

Mustafa Kemalim, çiğnemediğin bayrağın sahipleri Kıprısta kardeşlerimizin mezarlarını yaktılar...

Mustafa Kemalim, senin İstanbuldan sürmediğin Patrik, Ayasofyaya çan takmaya çalışıyor...

Mustafa Kemalim, Atatürküm, Atam... Büyük Allahın adına yemin ediyoruz ki bir tek Türk kaldıkça Ayasofyada çan çalınmayacak, ama sabrımızı taşırlarsa Atınada ezan okunacaktır...

Gaziantep Lisesi Ed. Öğretmeni
4-Temmuz-1958
Adil DAL

Not: Bu nutuk derneğimizin tertip ettiği Kıbrıs mitinginde okunmuştur.

FEZAMIZDAKİ KORKUNÇ PATLAMALAR VE ŞİDDETLİ OLAYLAR HAKKINDA EN YENİ MALÜMATLAR GÜNEŞTEKİ FACIALAR

Dünya boşluğuna 1 milyon kilometre yüksekliğine kadar protuberanzen denilen şeylerin fırlattıkları göktaşları - sabit yıldızların hasıl oluşları ve bu güne kadar olan hikâyeleri

Bu son aylar içinde güneşte vukubulan hadiseler bugüne kadar insan gözüyle bir defa olsun görülememiştir. Sayılmıyacak kadar çok güneş lekelerinin meydana getirdikleri ateşli satırlar, büyük meşalelerin fırlattıkları ateşli gazlar, Amerika ve Rusya tarafından fezaya atılan sputnik raketlerinin hızlarından birkaç defa daha fazla bir hızla 1 milyon kilometre yüksekliğe kadar Protuberanzenler tarafından fırlatılan gökyüzü taşları, başka cinslerden olan yansıma veya intişar hadiselerinin doğurduğu patlamaların normalin dışında vuku bulmasıyla dünyamızın hava tabakasına temas edip Radyo yayınlarının ve havaların bozuk olmasına sebep oluşları... Bunların hepside fezamızda vukubulmakta ve araştırmalar bize aşağıdaki neticeyi vermektedir.

Güneş'te; misal olarak Dünyamızın 2 milyar sene önce ateşten bir parça oluşu gibi katı bir cisim veya madde değildir. Güneş daha ziyade ateşli gazların birleşmesinden meydana gelmiş, büyüklüğü ancak düşünme kanalıyla hafızada canlandırabilen büyük bir toptur. Düşünelimki Güneş ortadan ikiye kesilmiş içi boş lastik bir topun yarısıdır ve dünyamızın eksenini bu yarım topun tam orta noktasına isabet etmekte olup Ay kendi büyüklüğü ve dünyamıza olan uzaklığını muhafaza ederek günlük hareketini dünyamızla birlikte yapmaktadır. Bu halde ay, dünyamızla birlikte güneşin sınırları içinde kalmakta olup, ayın dünyamıza olan mesafesi 2 misli fazla olsa ve ay hareketini bu şekilde yapsa

bile hakikatta da öyle olduğu gibi ayla güneş birbirine çarpacak bir yakınlığa gelmiş degillerdir.

Senelerdenberi güneşin kendi bütünlüğü içinde yalnız başına bir atom reaktörü olduğuda bilinmektedir. Güneş'ten 12 saat içinde dünyamıza neşrolunan ısı miktarı ise ancak bugüne kadar deneyleri yapılan en büyük çaptaki hidrojen bombasından 100 bin adetinin patlatılmasıyla elde edilebilecek bir ısı miktarı olup güneşin neşrettiği bütün ısı miktarının ancak milyarda birine baliğ olmaktadır. Bu atomik nazariyeye göre güneş kendi büyüklüğünden saniyede 4,2 milyon tonunu enerji olarak vermekte ve aynı zamanda enerjinin hasıl olduğu merkezde hafif olan hidrojen atomları ağır olan heliom atomlarına ve başka atomlar da başka element atomlarının yanmasına sebep olmaktadır. Bu olaylar vasıtasıyla güneşin çekirdeği şiddetli kuvvetler tarafından sıkıştırılmakta ve gittikçe ağırlığı artmaktadır. Aynı zamanda güneşin çekirdeği bir gaz motorunun regulâtörü gibi helezonlar çizerek dönmekte ve bu dönüşüylede güneşin üst tabakalarını parçalamaktadır, yani ekvator sahaları güneşin eksenini etrafında kutuplara nazaran daha çabuk bir hareket seyri takip etmektedirler.

Güneşin 500 km. aşağısında
(Güneşin üst tabakasından)

Yukarda anlatılanlara göre ateş halindeki güneş kitleleri daimi surette kuvvetle dolandırılmakta ve böylece merkezde her zaman için yeni hidrojen atomlarının atom-

sal yanma gelmesi sağlanmaktadır. İşte burada hasil olan sıcaklık, büyük akım girdapları içinde madde akımının dış tabakalara sevkıyatı sağlanmaktadır. Böylece yeni olarak tesbit edildiği gibi güneşin 500 km. derinliklerinde şimdiye kadar tesbit edilenlerin dışında başka hadiseler de vuku bulmaktadır. Yani güneşin 500 km. derinliğindeki sıcak maddeler soğuk tabakalarla çarpışarak insan muhayyemesinin tahmin edemeyeceği şiddette ses dalgalarının hasil olmasına sebep olmakta ve bu dalgalar güneşin üst tabakasını parçalıyarak ateş halinde bulunan güneş parçalarını yükseğe doğru fırlatmaktadır ki kaynamakta olan ve güneş çorbası adını verebileceğimiz maddelerden teşekkül etmiş olan bu çeşit kabarcıklardan bir tanesi dünyamızın en yüksek dağı olarak bilinen Everest dağından 1000 defa daha büyüktür. Bu görünüm içinde Granul'e adı verilen taneler güneşin etrafında alevden küçük diller şeklinde tanılabilmekte olup güneş, etrafı bu çeşit dillerden 2 milyona yakın bir miktarla sarılmış bulunmakta ve bu dillerin ömürleri 2-11 dakikada devam ederek yeni infilâklara zemin hazırlayıp soara kendi kendilerine harap olup malıvolmaktadır. Yukarıda anlatılan madde akımının merkezdeki atomsal yanma kâfi miktarda hidrojen temin edemediği görülmektedir. İşte bu akışım ve olaylar güneşin üst tabakasını kasırgalar tayfunlar gibi alt üst ederek orada boşluklar ve girdaplar meydana getirmekte ve bizde onları güneşte bir leke olarak tanıyabilmekteyiz. Bu lekelerden birinin içinde dünyamız büyüklüğünde 300 adetiniade bir biri yanında yer alabileceği yapılan gözlemlerden anlaşılmaktadır. Önceleri inanılıyordu ki güneşte lekeler çoğaldıkça dünyamızın daha az ısı alması lazımdır. Fakat bunun bir talih eseri olarak yanlış olduğu tesbit edilmiştir. Çünkü, şayet güneş bu lekeler vasıtasıyla ısısından kaybetse bile bu kayıp bitişiğindeki leke guruplarında görülen ve duvarından 2000 defa daha fazla bir hızla bir kaç yüz bin kilometre yüksekliğe fırla-

tilan lavlar vasıtasıyla eşitlenmektedir. Bunun yanı başında mevzu bahis olan şey dışarı doğru akışan gazların, güneş lekelerinde hasil olan magnetik sahaların indiktional tesirleri vasıtasıyla ısıtılmış olmuş olmalarıdır. Bundan başka güneş maddeleri leke gurupları etrafında bir nevi zorlukla bir biri vasıtasıyla kırbaçlanmakta ve tıpkı dalgaların deniz kenarlarında duvara çarçarak yükseğe doğru fırlayışları gibi bir milyon kilometre yüksekliğe kadar fırlayıp kısmen ya güneşin çekme sınırı içinde kalıyorlar veya hatta çekme kuvvetinden kurtularak boşlukta süzüle süzüle uçmaktadır.

İşin tuhaf olan tarafı şudur ki bu çeşit güneş olayları sistemli bir şekilde her 9 ile 12 senede bir çoğalıyor. Bu arada sükunetle geçen zamanda var ki bu müddet içinde ay başına ancak 4-6 arasında lekeler görülebilmektedir. Güneş lekeleri büyüklüğünün şiddeti ise buna karşı daima yeni sürprizlere vesile olmaktadır. Meselâ 1927 de bir ay içinde 76 leke sayılırken bu miktar 1938 de 110, 1947 de ise 155 e yükselerek 17.8 senesinde en fazla artışın kaydedildiği miktarı 45 leke ay başına artarak geçmiş bulunmaktadır ve bu sayılar tekrar tekrar güneşte vukubulan yeni hadiseler vasıtasıyla gölgelenmektedir. Bir an içinde vukubulan güneşteki bu çeşit gürültülü hadiseler de şimdiye kadar dikkat edilemeyen olaylardandır.

Güneşin bir anlık durumunu ifade eden bu malûmatı göre, bugünkü ilim ve alimler araştırma neticelerine dayanarak yukarıda ifade edilen malûmatı elde edebilecek kudrette olduğu gibi sabit yıldızların da gelecekteki kaderlerini yani meydana gelişleri hikâyeleri ve Dünya'nın sonuna kadar takip edecekleri yolu bilebilecek izah edebilecek bir durumdadır.

Gözlemlere dayanarak saman yolu üzerinde her zaman için yeni yıldızların hasil olduğu tesbit edilmektedir, ve filhalka bu yıldızlar tek tük görülmeyip bilakis sayıları bir kaç yüzü bulan gruplar

(Devamı sayfa 29. da)

halinde dör÷lmektedir. Malûm olduğu veçhile sema, her yerde boş değildir. Boş sanılan yerlerde daha ziyade Hidrojen Atomları ve önceleri bir yıldızda ait olan materiel elementleri tarafından intişar edilmiş olan atomlar ötede beride teker teker vızıltılar yapmaktadırlar. Bu Atomların dağılışı o kadar incedir ki 1 cm³ lük hacim içerisinde bu Atomlardan ancak bir tanesi bulunmaktadır. Fakat bu miktar astronomik uzaklık sahası içinde büyük bir kitledir. Öyle bir kitleki arkasında bulunan yıldızların ışığının geçerek görünmesine mani oluyor ve uzak mesafede dürbünü içinde büyük karanlık bulutlar şeklinde görülüyor. Fakat bu defa 2 cinsten olan bulut sistemlerinin çarpışması hali; ara yerde oksijenin çok kuvvetli bir şekilde sıkıştırılmasını sağlayabilir. İşte böyle kritik bir kıymet aşılarak sıkıştırılmış olan atomlar, bir birlerini kendi ağırlık kuvvetleri ile çekerek ısının hasıl olmasına sebep oluyor. Yuvarlak bir şekil almış ve bir çok unsurlara teksif olan bulutlar ise merkezde git gide daha fazla ısınmaktadır. Atom çekirdeğinin erimesiyle erişilmiş olan sıcaklık, top şeklindeki gazı içten aydınlatarak yavaşça yeni bir yıldızın ışıdamasını sağlıyor ve büyük miktarda serbest kalan enerji ışın olarak dünya boşluğuna yayılıyor. Işın halinde yayılan bu enerji ise karanlık bulutlarla çevrilmiş olan sahaları aydınlatmaktadır. Yıldızların bu şekilde hasıl oluşları Orion-Nebülözünde bilnassa daha tesirli bir şekilde gör÷lmektedir. Bulut sahalarının büyük uzaklıklar içinde soğuk kaldığı esnada yeni hasıl olmuş iri yıldızın ısı, etrafını çevreleyen karanlık bulutları takriben 10000 C° derecelik bir sıcaklıkla ısıtılmaktadır. Bu demektir ki sıcak bölge çarpan dalga olarak soğuk bölgeye giriyor ve orada patlama husule getiriyor.

Güneşten bir parça olan bir yıldızda kosmatik karanlık bulutların yanar halde bir şekle dönüşmesi için 25 milyon sene geçmektedir ve bu zamana göre yeni bir dünyanın vuku buluşu pek uzun bir za-

man değildir. AtomsalReaksiyonu Helyumla sağlıyan oksijeni elde hazır bulunduran ihtiyat bir miktar bu maksat için kâfi miktarda mevcuttur. Meselâ güneş büyüklüğünde bir yıldızda bu miktar 6 milyar seneye kâfi gelmektedir. Fakat bununla beraber oksijen yavaş yavaş azalmıya başlıyor.

Bir kaç milyon sene içinde dış kabuk serinliyerek enerji hasılı düşüyor Yıldızın aydınlatma kuvveti kısa, alevli bir yanıştan sonra zayıflamıya başlıyor. Fakat bununla beraber yine kendi kendine yeni bir enerji kaynağı açılıyor. Daimî surette büyümüş olan Helium Atom çekirdeğinin kendi kendine büzülmesiyle 100 milyon derecenin üstünde Heliumu Atomsal tahvilinde önce hafif sonrada daimi surette kimyasal ağır elementlere ayıran bir sıcaklık hasıl oluyor.

KIRMIZI IŞIKLI KİTLELER:

Yıldızın merkezinde yeni hasıl olmuş olan ısı vasıtasile Helium çekirdeğinin etrafını aydınlatma kuvveti artarak geri kalan oksijeni kendi kendine genleştirmektedir. Genleşen bu kırmızı kitlelerden havi olan yıldızlı örtüden fezaya doğru bir madde akımı başlıyor. Bu hal; kısmen devamlı, kısmen fasıllı patlamalar ve kısmende Nova eksplozyonu adı verilen patlamalar şeklinde vuku bulmaktadır. Bu hallerde yıldızın parlaklığı bir kaç gün için 25000 defa fazlalaşıyor ve bu hal kendi varlığından yüzde 95 ni fırlatıncıya kadar devam ediyor. Etrafları planet şeklinde huzmelerle çevrili olan yıldızlar bu devreyi atlatmış bulunmaktadırlar. Geride kalan şey ise daimi surette devamlı olarak kontralıyan bir çekirdektir. İçerde hakim olan bir nevi basınç Atomların teşekkülünü bozuyor ve atomsal reaksiyonu sukûnete erdiriyor. Yıldız çabucak kendi kendine soğuyor ve her zaman için ölmüş karanlık yıldızlar olarak yollarına devam ediyor.

6-7-958 Tarihli Nürnberger
Nachrichten gazetesinden
Vitus B. Dröscher'in
makalesinden tercüme eden
Ahmet Nazif KARSLIGİL

MANEVİ MİKROP

(Sahife 23 den devam)

lup edesiniz. Fakat bacak kuvvetiyle değil, yalnız top tepmesinde değil, bilim, güzel san'atlar, ticaret, sanayi, adliye ve memleketin bayındırlığı hususunda da onlardan üstün olabilirsiniz.,

İşte biz, futbolun, bugün ve bundan sonraki günlerde, istikbal için hiçte iyi sonuçlar vaatmediğine inanmadığımızdan muhtemel gelişmelerinden endişe ediyor ve diyoruz ki: bu tekme atma işi hemen disiplin altına alınmalı, bu meczup dine bir sınır çizilmeli; esas hüviyeti kazandırılmalı. Onun bunun elinde gençliği ruhan, zihnen törpüleyen bir mânevi mikrop yuvası haline gelmesine yahut getirilmesine mâni olunmalı. Zira her geçen gün bir gencin daha bu dine girmesini temin etmektedir. Hemen hiç vakit geçirmeden M. Eğitim Bakanlığı bu mesele üzerine eğilmeli ..

Bu vesileylede burada çıkan "Futbol ve düşündürdükleri,, adlı yazımdan dolayı kızanlara bir çift lâf söylüyelim: Biz o yazımızdaki ve bu yazımızdaki sözlerimiz de gayet samimiyiz. Halde olsun, istikbalde olsun cemiyetine hizmet etmek isteyen bir vatandaş sıfatıyla, biraz gerçek aydınlarımızdan, biraz da bizim fâni kafamızdan doğan bir kaç mütevazi fikir ve idealimiz var. O kadar...

Nihayet sevgili okuyucular bu konuyu Snelman'ın başka bir sözüyle (şimdilik) kapatalım.

"Ey Fin gençleri! Sizin ödeviniz ayak darbesiyle topu yüksekte uçurtmak değil, Fin milletinin haysiyet ve şerefini yükseltmektir. Sevgili vatanımızı her hususta terâkki ettirmeğe, her tarafta esenliği ve mutluluğu artırmağa çalışmaktır.,

M. Güner SAMLI

HATIRALARDAN

M. Doğan SEMİZ

Ne kamyon, ne kağı, ne de araba,
Deve kervanı geçerdı yollardan.
Mehtabın altında ağır ağır,
Çanlar döğdükçe yol havasını,
Tüyler ürperirdi duygulardan;
Deve kervanı geçerdı yollardan.

En önde küçük, çanlı bir merkep,
Kocaman kervanın başıydıl
Yanda giden iri yarı bir köpek,
Kervancının can yoldaşıydı.

Bana bunlar kaldı eski yıllardan:
Deve kervanı geçerdı yollardan.

Berrak Nağme

Sahile baş vurur hergün dalgalar,
Ruhum, ateşlenir alevlenirdi...
Kıvrım kıvrım uzar büyür halkalar,
Benliğim, sularda erir erirdi...

Dertleştik, uyuştı bizim kafalar,
Aramızda sönmez bir aşk belirdi...
Sessizliğin berrak nağmesi kadar,
Şarkılar söylerken bana gelirdi...

Ahmet İnan GENÇ

ÖZLEM

— Bir öğretmenin duyguları —

Bir duygudur beni saran
Eğlenmek, içmek, oturmak değil
Vatan çocuklarını okutmak
Aydınlığa kavuşturmak onları.

Birşey duyarım içimde acı ıslak
Ne ayrılık ne kalp yarası
Çocuklarım kucaklasın vatani.

Birşey duyarım içimde-içim yanık
Ne kumar masası-ne bar kapıları
Bir buğday gibi kültür mutluluğunu
Türkiye'ne-Türkiye'ne ekmek arzusu.

Hâdi ÖZDEMİR

ÜZÜM HAKKINDA BİR DESTAN

(Sayfa 4 den devam)

Kılınçtan çekilmiş başı bulunmaz.

Didari bey derki dutaydım denge,

(Künefi) yigöndereyim frengi (6)

Mahrularla asa idim heveng

Şu bizim ellerin eşi bulunmaz.

(1) Tilki üzümü

(2) Kara üzüm

(3) Damana kabala, götürü demektir.

(4) Erkenden maksat aç karnına demek istiyor

(5) Harç evi üzüm ezilen yerdir

(6) Künefi dayanıklı olur

ŞARKI

Uğradım gün batarken son baharda bir hanç

Baktım solmuş çiçekli harabe duvarına

Güneş sızarken uludağlar ardına

Bir kavuşsam diyordum gönlümün baharına

Şimdi her taraf zifiri karanlığa boğuldu

Bu handa benden başka tek insan bile yoktu:

Sızmışım geç vakitler bir duvar kenarena

Bir kavuşsam diyordum gönlümün baharına

Bir an baktım uzanan gerideki yollara

Acıkmıştım el attım sırtımdaki torbama

Son ümüdüüm de bitti, bir kaç parça tarhana

Bir kavuşsam diyordum gönlümün baharına

Necati DAĞAŞAN

BİRİNCİ CILTTE BULUNAN BAHİSLERDEN BAZILARI

Yazının Konusu	Yazan	Sayı	Safya
Kültür Derneği hakkında bilgi	Gaziantep Kültür	1	2
Derginin amacı (Önsöz)	Hulûsi Yetkin	1	3
Atatürk Devrimi	Yaşar Nabi	1	8
Gaziantep Savunmasının kısa özeti	Ali Nadi Ünler	1	10
Gaziantep'te Kütüphanecilik	İhsan Uğraş	1	14
Gaziantep'te köfteler ve çiğ köfte	C. C. Güzelbey	1	17
Atatürk'ün Gaziantep'liler hakkında sözleri	Atatürk	1	20
Gaziantep harbinden bir hatıra (Ben geliyorum)	A. E. Çitçi	2	4
Gaziantep'in düşmesi	Müfide Ferit Tek	2	10
Gaziantep'te kitap neşriyatı	İnsan Uğraş	2	15
Gaziantep Harbini idare eden teşkilâtımız	Kâmil Yetkin	3	6
Gaziantep'in Yakın Tarihinden Notlar	Şakir Sabri	3	11
Yüksek Tahsil Gençliğinin yurt ihtiyacı	Şahap Karşılıgil	3	14
Gaziantep Esnaf Kefalet Kooperatifi	Hulûsi Yetkin	3	16
Gaziantep Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği	Hulûsi Yetkin	3	17
Kurtuluş Destanı (Şiir)	Şakir S. Yener	4	2
Özleştirme	Ömer Asım Aksoy	4	3
Antep Harbinde sıhhat teşkilâtımız	Mecit Barlas	4	5
Türk Karakolu Antep - Gaziantep	M. Çankaya	4	8
Şehitler kütüphanesi	Gani Uncugil	4	16
Gaziantep madeni sanatlar derneği	Hulûsi Yetkin	4	17
Gaziantep hapishanesi	Hulûsi Yetkin	5	3
Gaziantep'te maarif istatistikleri	Hulûsi Yetkin	5	5
En çok vitamin alan şehir	C. C. Güzelbey	5	7
Küçük Buhara Gaziantep	Ali Nadi Ünler	5	7
Öğün Gaziantep (Şiir)	Behçet K. Çağlar	5	10
Şarkın İstanbulu Gaziantep	Abdülkadir Batur	5	11

Gaziantep Filarmoni derneğinin kuruluşu
 Gaziantep'te ilk spor teşkilâtı
 Kilis'in büyük derdi
 Gaziantep şehri eğitim ve öğretim durumu
 Mehmet Bey (Ayıntabî) Gaziantep'te bestekâr
 400 sene evvel Gaziantep'te alış veriş
 Ömer Asım Aksoy'un Gaziantep kılavuzu plânı
 İlk Okul davası
 Şehit Şahin
 Ataç'tan Anılar
 Gaziantep'in tarihçesi
 Gaziantep'in eski eser ve abideleri
 Gaziantep'in Jeolojik durumu
 Gaziantep Türk Musikisi Cemiyeti
 Gaziantep'in kuraklık derdi (Çöllüğe doğru)
 Gaziantep'te Gazetecilik
 Mütercim Asımın Lügatçiliği ve Lügatleri
 Gaziantep Türkiyenin Manchester'i olabilir
 1957 yılında Gaziantep'in ekonomik durumu
 Çocuk yayımlarında (Kara edebiyat)
 Nerede Devrimlerimiz?
 Gaziantep'te Kıbrıs Mitingi nasıl oldu?
 Gaziantep'te telefon ve rehber
 Gaziantep Türkiyenin Bourgone'u olabilir
 Şehrimizin ezilen sanayii
 Tarihi Belkis harabeleri
 Kültür Derneği 1957-1958 faaliyeti
 Gaziantep'in zirai durumu
 Gaziantep'in coğrafi durumu
 Kültür Derneğinin onbir yıllık tarihçesi
 Gaziantep bir seyyah ve eğlence şehri olabilir
 Gaziantep'te eczacılık
 Gaziantep'te tiyatro ve musiki gösterileri
 Kültür Derneği 24.8.1958 kongresi
 Gaziantep'in ilim kâşifleri
 Gaziantep'te pekmezcilik
 Kıbrıs hakkında Gaziantep'te söylenen ilk nutuk
 Gaziantep'te dergicilik
 Batı Kültürü ve düşüncesi
 Nazm-ül-Leâl'i buldum
 Şakir Sabri Yener'in hal tercümesi
 Gaziantep'te bir üzüm destanı
 Gaziantep'te eski mektep hatıraları
 Gaziantep'te adam öldürme cürümleri
 Şehir Tiyatrosu
 Kültür Derneği Tüzüğü
 Kültür Derneği Yardım Yönetmeliği
 Güneşteki facialar (En yeni bilgiler)

Nadir Gül	5	12
C. Ocak	5	16
Şinasi Çolakoğlu	5	19
Komisyon	6	3
Ş. S. Yener	6	7
Şefik Türker	6	9
Ö. Asım Aksoy	6	11
Şefik Kargınır	7	3
Mehmet Solmaz	7	5
Ö. A. Aksoy	7	7
Komisyon	7	8
C. C. Güzelbey'den	7	10
Komisyon	7	11
Şahap Karşılıgil	7	19
C. C. Güzelbey	8	5
H. Uğuroğ Barlas	8	8
Ö. A. Aksoy	8	9
Abdülkadir Batur	8	10
Komisyon	8	13
Güner Samlı	8	17
Hasan Öztaş	8	20
Hulûsi Yetkin	9	3
Hulûsi Yetkin	9	6
Abdülkadir Batur	9	7
M. Güner Samlı	9	9
Mehmet Solmaz	9	19
Hulûsi Yetkin	10	208
Komisyon	10	210
Komisyon	10	212
Hulûsi Yetkin	10	213
Abdülkadir Batur	10	220
H. Uğuroğ Barlas	10	223
S. Kazanasmaz	10	228
Gaziantep Kültür	11	230
H. Uğuroğ Barlas	11	232
C. C. Güzelbey	11	233
Kânurân Olcay	11	235
Necdet Yetkin	11	240
Hulûsi Yetkin	11	244
Ömer Asım Aksoy	11	248
Nejat Yetkin	11	249
C. C. Güzelbey	12	256
Şakir Sabri Yener	12	257
Hulûsi Yetkin	12	258
Baki Solak	12	261
	12	265
	12	271
A. Nazif Karşılıgil	12	278

Amatör gençlerden Ömer GÖK

Gaziantep Kültür Derneği Gençlerimizimizin boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmelerini iyi ve güzel yönler çevirmek için mümkün olanı yapmaktadır.

Kurmuş olduğu Gençlik Birlikleri ile şehrimizde amatör tiyatroun ve amatör musikin gelişmesine çalışmaktadır. Bu gençler sık sık toplanmakta ve kendi aralarında temsiller ve konserler vermektedirler. Bu konserlerde temayüz eden ve derneğimizin halkınıza tertip ettiği gecelerde sürekli alkışlarla çok beğenilen Ömer Gök'ü yandaki fotoğrafta cumbuş çalar ve okurken görüyorsunuz.

Kültür ve Yayın Şubesi

Dernek Üyelerine Duyurular :

Sayın üyelerimizden, aşağıda isim ve soyadları yazılı kimselerin adreslerini bilenlerin acele Derneğimize bildirmelerini dileriz.

Orhan İmer, İrfan İmer, Necibe İmer, Turgut Eser, Bahaeddin Kocamanoğlu.

Yardım ve Takip Şubesi

Kültür Derneği Eşya Piyangosu

Geliri Yüksek Tahsil gençlerinin yurt ihtiyacına sarfedilmek üzere tertip edilen eşya piyangoımız ümit edilen ilgiyi görmemiştir. 30 Ağustos 1958 tarihinde çekilmesi gereken piyangoanın çekiliş tarihi 25 Aralık 1958 tarihine alınmıştır. Bu tarih kaftır. İkramiye kazanan numaralar 10 Ocak 1959 tarihli sayımızda da yayınlanacaktır.

Gaziantep Kültür Dergisi
Abonelere ve öğrencilere

Fiati 85 Kuruştur.

Altı aylığı 500; Yıllığı
10 liradır.

Abone ve Haberleşme
Adresi :

Hulûsi Yetkin
Adliye Karşısı
GAZİANTEP

Gönderilen Yazılar
iade edilmez.

Yazıların daktilo
edilip gönderilmesini
dileriz.